

3 Aruba

Landslab officieel overgedragen aan HOH

9 Wereld

Gouden masker Toetanchamon weer hersteld

10 Financieel

Telewerken kan bij driekwart van de bedrijven

12 Sport

Handbalsters bij beste vier van de wereld

Chronisch hartfalen bij ouderen nu wel opgemerkt

ORANJESTAD — Chronisch hartfalen (CHF) bij ouderen in verpleegingstehuizen van Stichting Algemeen Bejaardenzorg Aruba (Saba) kan anno 2015 niet meer gemist worden. Dat stelt Nienke Gonzalez, specialist ouderengeneeskunde, naar aanleiding van het proefschrift van Maaïke Barents naar de huidige hartfalendiagnostiek op Aruba en in Nederland. Uit Barents onderzoek blijkt dat in 2009 CHF nauwelijks erkend werd bij Saba-ouderen.

door onze verslaggever Bobby Spier

Het proefschrift naar de huidige hartfalendiagnostiek in verpleegtehuizen op Aruba en Nederland wordt woensdag 23 december door Barents verdedigd aan de Rijksuniversiteit van Groningen (RUG). Uit haar onderzoek komt naar voren dat op Aruba chronisch hartfalen bij ouderen in verpleegtehuizen vaak niet werd erkend. Symptomen zoals vermoeidheid, kortademigheid, opgezette benen en enkels, hartritmestoornissen en vergeetachtigheid, werden onderschat en afgeschreven op leeftijd, omdat er lokaal geen richtlijnen bestonden om chronisch hartfalen vast te stellen. Daarnaast bestond er

volgens haar slechts een beperkte toegang tot het echocardiografie-apparaat (ECG) waarmee een hartfilmpje kan worden gemaakt en de diagnose hartfalen accuraat kan worden getrokken.

Verkeerde diagnose

Barents trok deze conclusie naar aanleiding van eigen onderzoek die zij in 2009 deed bij Saba-verpleeghuizen. In totaal deden er 51 Saba-bewoners mee in de leeftijd van 78 tot 80 jaar. Bij zestien bewoners werd CHF vastgesteld. Elf daarvan hadden nog niet eerder deze diagnose ontvangen. Twee van de zeven bewoners die voortgaand aan het onderzoek waren gediagnosticeerd met CHF, bleken dit toch niet te hebben. In Nederland deed

Barents onderzoek bij een verpleegtehuis in Groningen die er niet veel beter vanaf kwam. Voorafgaand aan het onderzoek zouden van de 103 bewoners 22 ouderen lijden aan hartfalen. Uit haar onderzoek kwam naar voren dat van de 22 er 13 geen CHF hadden. Van de groep die nog niet met hartfalen was gediagnosticeerd, bleken 15 ouderen dit wel te hebben.

CHF beleid

Ouderengeneeskunde specialist Gonzalez kan de uitslag van het onderzoek plaatsen in de tijd, vertelt zij aan *Amigoe*. Zij kan begrijpen waarom CHF in 2009 bij de Saba-bewoners vaak niet of soms foutief werd vastgesteld. “Een heleboel ziekten werden toen niet erkend. Er was geen medische zorg bij Saba, dit werd toen door de huisartsen gedaan en die hadden maar beperkt de tijd. Vaak werden wel klachten ontdekt, maar bleek dit slechts het topje van de ijsberg.”

Vervolg op pagina 3.

Cameron wil voortgang in Brexitgesprekken

BRUSSEL — De Britse premier David Cameron wil vandaag tijdens een top van regeringsleiders en staatshoofden van de Europese Unie ‘echte vooruitgang’ boeken in de onderhandelingen over de positie van zijn land in de EU. Groot-Brittannië wil op vier punten verandering, in de aanloop naar een referendum over het lidmaatschap van het land van de EU.

“Ik wil echte voortgang zien op alle vier de punten”, zei Cameron. Hij zal niet vechten om tijdens de top al een akkoord hierover te bereiken, maar hij wil wel ‘momentum’. “Ik zal vechten voor het Britse recht en ik denk dat we een goede deal kunnen krijgen.” De Britse punten zijn: de po-

sitie van niet-eurolanden, het afdragen van zeggenschap aan Brussel, betere regelgeving en de wens dat nieuwkomers vier jaar moeten wachten voordat ze in aanmerking komen voor uitkeringen en sociale huisvesting. Vooral dat laatste ligt zeer gevoelig voor de andere lidstaten, zo

niet onacceptabel. De Duitse bondskanselier Angela Merkel herhaalde dat Duitsland de Britten graag binnen de EU houdt. “Maar de grondbeginselen van de unie, zoals niet-discriminatie, kunnen niet worden aangetast”, waarschuwde zij. Een deal kan wat Merkel betreft mogelijk zijn, als alle landen bereid zijn tot concessies. Ook de Belgische premier Charles Michel waarschuwde Cameron vast. “Onderhandelingen hebben een vertrek én een eind. Camerons vertrekpunt is zeker niet het eindpunt.”

16 miljoen baby's geboren in conflictgebieden

NEW YORK — Er zijn dit jaar meer dan zestien miljoen baby's geboren in conflictgebieden. Dat blijkt uit cijfers van de VN-kinderrechtenorganisatie Unicef, die vandaag bekend zijn gemaakt. Volgens de organisatie komt een op de acht kinderen ter wereld in een oorlogsgebied.

In totaal leven 246 miljoen kinderen in conflictgebieden, wat een achterstand in hun verdere leven kan opleveren. Pasgeboren kinderen en hun moeders lopen volgens Unicef enorme risico's in conflictgebieden en tijdens gevaarlijke reizen om daaruit te ontsnappen. Bovendien lopen zwangere vrouwen in de conflictgebieden het risico te bevallen zonder medische hulp en in onhygiënische omstandigheden. De kans dat hun kinderen voor hun vijfde verjaardag doodgaan is daardoor groter. Pasgeboren kinderen ervaren bovendien vaak extreme stress en angst die hun ontwikkeling

Een Syrische man draagt een baby gewikkeld in een deken na luchtaanvallen op de stad Douma in de oostelijke Ghouta-regio, een rebellenbolwerk ten oosten van de hoofdstad Damascus, op 13 december 2015.

kan remmen, aldus Unicef. Ook armoede, de gevolgen van klimaatverandering en het gebrek aan kansen zorgen ervoor dat kinderen steeds kwetsbaarder worden, meldde de kinderrechtenorganisatie. Uit de cijfers

van Unicef blijkt dat in de eerste negen maanden van het jaar voor 200.000 kinderen asiel werd aangevraagd in Europese landen. Meer dan een half miljard kinderen wonen in gebieden waar vaak overstromingen

Balletje trappen op kunstgras in Bushiri

ORANJESTAD — Premier Mike Eman en Benny Sevinger, minister van Ruimtelijke Ontwikkeling, aan de bal op het eerste voetbalveld van kunstgras in Bushiri. Dit veld met de naam Mario 'Mai' Maduro werd gistermiddag officieel geopend. Maduro, die als vrijwilliger vele uren besteedt aan voetballende jeugd, ontving daarnaast uit handen van Eman een plakkaat. Bij de opening was ook een door de buurtbewoners zelf gevormde commissie aanwezig. Zij gaan er samen voor zorgen dat het veld blijft zoals het is en houden een oogje in het zeil als de jongeren aan het voetballen zijn. Het voetbalveld komt voort uit de samenwerking tussen het overheidsproject BoBario en woningbouwvereniging FCCA, en er volgen nog drie kunstgrasvelden. Deze worden aangelegd in Madiki, Cura Cabay en Montserat in Noord. “We gaan ook nog zo snel als mogelijk verlichting installeren in de buurt. Dat is noodzakelijk en een wens van de bewoners”, zei Eman tegen de aanwezigen, waarna applaus volgde. Het officiële moment werd afgesloten met een voetbalpartijtje tussen FCCA- en overheidswerknemers, waarbij Eldrick Boekhoudt van BoBario het winnende doelpunt voor de overheid wist te scoren.

Poetin blij met Trump

MOSKOU — Warme woorden van de Russische president Vladimir Poetin voor Donald Trump, die voor de Republikeinen president van de Verenigde Staten wil worden. “Hij is erg flamboyant, erg getalenteerd, geen twijfel mogelijk. Hij is een absolute leider in de verkiezingsrace”, aldus Poetin tijdens zijn jaarlijkse persconferentie.

Poetin wees er vandaag op dat Trump de banden tussen Moskou en Washington wil verbeteren. “Hoe kunnen we dat niet verwelkomen? Natuurlijk verwelkomen we het.”

Trump heeft het in de afgelopen maanden een paar keer opgenomen voor Rusland. Zo steunde hij de Russische bombardementen in Syrië. Ook wilde hij pro-Russische rebellen in Oost-

Oekraïne niet de schuld geven van het neerhalen van vlucht MH17. “Ze zeiden dat zij het niet waren”, aldus Trump.

Blatter

De geschorste chef van de FIFA, Sepp Blatter, zou de Nobelprijs voor de Vrede moeten krijgen. Dit zei de Russische president Vladimir Poetin ook vandaag. De Zwitser Blatter heeft ontzettend veel voor de sport gedaan en ‘is een zeer gerespecteerd persoon’, zei Poetin in een persconferentie.

Het Zwitserse weekblad *Die Weltwoche* heeft Blatter uitgeroepen tot Zwitser van het jaar. Blatter is momenteel verwikkeld in een groot corruptiechandaal bij de FIFA. Poetin verzekerde zijn toehoorders dat Rusland eerlijk het WK 2018 toegewezen heeft gekregen.

Op het vlak van doping in de sport liet de Russische president zich ook niet onbetuigd. Rusland is tegen doping in de sport, als iemand doping gebruikt moet hij worden gestraft en mensen moeten altijd persoonlijk verantwoordelijk worden gehouden voor doping, aldus de president.

De uitspraken komen een maand nadat het land door de internationale atletiekfederatie IAAF voorlopig is geschorst wegens jarenlange systematische dopingpraktijken. In Rusland was sprake van massaal gebruik van prestatiebevorderende middelen en methoden. Daarnaast werden positieve tests, ook tegen betaling, verdoezeld, concludeerde het WADA, het internationaal antidopingsagentschap.

De Russische president Vladimir Poetin gaf zijn jaarlijkse persconferentie in Moskou vandaag en schonk naast Turkije ook aandacht aan Trump en Blatter.

SAVE THE DATE! Business Plaza-Step Forward!

Saturday, January 16, 2016
9.00 am – 3.00 pm
At the Aruba Chamber

December Opening Hours
MONDAY - THURSDAY: 8am-8pm
FRIDAY & SATURDAY: 8am-9pm
SUNDAYS: 10am-6pm
12/24: 6am-7pm - 12/27: 10am-6pm - 12/31: 8am-4pm

SALE! SALE! SALE! SALE! SALE! SALE! SALE!
Last Tent Sale of 2015
SHOES - SHORTS - TOPS
cuminsando di \$6/10, awg.
6:00 p.m. - 9:00 p.m. - December 18th/19th

Lago Heights in de spotlights

SAN NICOLAS — Het was feest maandagavond in San Nicolas, vooral in de buurt Lago Heights. Daar deed minister Mike de Meza (op de foto in het midden) van Economische Zaken, Communicatie, Energie en Milieu samen met Fundacion Cas pa Comunidad Aruba (FCCA) de kerstverlichting aan in Parke Lago Heights. De minister woont zelf ook in San Nicolas en heeft zich persoonlijk hard gemaakt voor dit park dat nu ruim twee jaar open is. Hij wilde daarmee San Nicolas verfraaien en een recreatieplek maken voor de bewoners. Die kwamen massaal af op de verlichting en dansten er lustig op los. FCCA kondigde aan dat het park nog steeds mooier wordt gemaakt en dat het plan is om voortaan elk jaar tijdens de feestdagen kerstverlichting aan te brengen.

the plaza
CAFE
Morgen staat er weer een heerlijke nasi goreng voor u klaar met een gebakken ei en saté!
Voor maar \$10
Geopend de gehele week van 8.00 am - 01.00 am
Tel. 583-8826

Directie Voogdijraad
Pa medio de esaki Directie Voogdijraad ta participa cu nos ultimo dia di servicio pa publico lo ta diaranson 23 di december próximo.
Dia 21, 22 y 23 di december 2015 caha lo ta habri stret di 8 AM – 3.30 PM.
Dia 18 december nos ta habri te 11:30 am
Nos servicio na publico lo continua entrante 4 di januari 2016.
Directie y personal ta desea henter pueblo di Aruba un Feliz Pasco y un prospero Año Nobo 2016.

LOTTO
E LOTERIA DI ARUBA
- Resultado Diarazon 16 December 2015
09 13 19 24 27
1er Premio: No tin ganador Jackpot
2do Premio: No tin ganador Match 4
3er Premio: Tin 6 ganador Match 4
4do Premio: Tin 131 ganador Afl.12,00
Joker 23
Proximo sorteo 19 Dec 2015 Afl. 4,00 pa ticket Afl. 160.000,00
1 Premio: 5 Bon 3 Premio: 4 Bon
2 Premio: 4 Bon + Joker 4 Premio: 3 Bon
Por yama 525-7555 pa haya e resultado.
Letter ganador pa ticket gratis: J

FRESH 104.3
DE HOORT HET VERSCHIL
Angela's Happy Hour
(Ma t/m Vr: 10 - 12pm)
Angela Tiemens
Voor contact:
Studio: (297) 583 2121
Kantoor: (297) 583 2220
Sales: (297) 593 0705
Email: info@fresheruba.com
facebook.com/fresheruba

THE CINEMAS
thecinemas.aw
Valid December 17
AT RENAISSANCE
STAR WARS EPISODE VII THE FORCE AWAKENS 3D
daily: 6:00 6:45 9:00 9:45
matinee: 12:00 12:45 3:00 3:45
late: NEW SD PG-13
STAR WARS EPISODE VII THE FORCE AWAKENS IN 2D
daily: 4:45 6:30 9:30
matinee: 12:30 1:00 NEW SD PG-13
STAR WARS EPISODE VII THE FORCE AWAKENS IN 2D
daily: 4:30 7:45 8:00
matinee: 1:30 3:30 NEW SD PG-13
KEET & KOEN DE SPEURTOCHT NAAR BASSIE & ADRIAAN
daily: 4:00
matinee: 12:00 2:00 NEW G
SISTERS
daily: 6:00 8:45
matinee: NEW SD R
late show:
AT PASEO HERENCIA
STAR WARS EPISODE VII THE FORCE AWAKENS 3D
daily: 4:00 7:00 10:00
matinee: NEW SD PG-13
STAR WARS EPISODE VII THE FORCE AWAKENS IN 2D
daily: 4:30 7:30 10:30
matinee: NEW SD PG-13
STAR WARS EPISODE VII THE FORCE AWAKENS IN 2D
daily: 6:00 6:30 8:30 9:30
matinee: NEW SD PG-13
STAR WARS EPISODE VII THE FORCE AWAKENS 3D
daily: 4:00 5:00 7:15 10:30
matinee: NEW SD PG-13
STAR WARS EPISODE VII THE FORCE AWAKENS IN 2D
daily: 9:15 NEW SD PG-13
matinee:
STAR WARS EVENT AT PASEO
Thursday, December 17 from 4 to 10 PM
MATINEE: SATURDAY & SUNDAY | LATE SHOW: FRIDAY & SATURDAY

KOOYMAN
DEAL OF THE WEEK
KETER COOL BAR
• Cooler en bartafel in één
• Hoogte 57/84 cm (min./max.)
• Capaciteit: 15 literflessen
• Verkrijgbaar in taupe en grijs
MEGA BUY!
179,99
129,99
of 5200 Fun Miles
Geldig van zondag 27 december tot en met donderdag 31 december 2015 of zolang de voorraad strekt.
KOOYMAN MEGASTORE NON-STOP OPEN van 7am - 6pm en ZON 9am - 2pm
Kooyman Megastore • Av. E. J. (Watty) Vos 20
www.kooymanbv.com • facebook.com/kooyman.megastore.aruba

Kerstdiner op de gang

ORANJESTAD — Deze bewoner van het Saba-bejaardentehuis in Oranjestad neemt er nog eentje. Horecabedrijf Wine & Dine organiseerde daar onlangs een heus kerstdiner voor alle bewoners en al het personeel; van de keuken tot de linnenkamer en de zorg. Daar was Saba ontzettend blij mee en de bewoners genoten met volle teugen van het driegangen diner. Het werd gehouden in de gang van het San Pedro paviljoen, zodat iedereen een plekje had aan de lange tafels. Ook medewerkers van de afdeling Ouderenzorg van Dienst Volksgezondheid waren aanwezig. Zij roepen de bevolking op om juist rond de feestdagen eens een gesprekje aan te knopen of een bezoekje te brengen aan een oudere, om ze wat extra aandacht te geven. Veel ouderen zijn eenzaam en leven sociaal geïsoleerd. Volgens het Centraal Bureau Statistiek zijn er op Aruba zo'n 20.000 mensen die ouder zijn dan zestig jaar en dit aantal groeit alleen maar. Het is daarom volgens Ouderenzorg heel belangrijk dat er goed voor deze mensen gezorgd wordt.

Verzekeringen Pensioenen Hypotheken
ASCA
ASSURANTIE SERVICE CENTRUM ARUBA N.V.
Dienstverlening met een persoonlijk karakter
Tel. 582-2720 • Fax 582-0200
Beatrixstraat 34 • Oranjestad
email: insurance@asca.aw

FUNDACION
GUAMI

Closed for the holidays!
So we can all spend valuable time with our friends and family, our offices will be closed on the following days:
Friday 18 December (as of 12.30 pm)
Thursday 24 & Friday 25 December 2015
We wish you a peaceful and happy holiday season.
pwc
© 2015 PricewaterhouseCoopers Dutch Caribbean. All rights reserved.

Indulge Yourself
BARBQUE RIB • BIG PHILLY STEAK & CHEESE • ANGUS
SUBWAY
eat fresh.
Facebook.com/Subwayaruba
ALHAMBRA • CURA CABAI • DAKOTA • PALM BEACH • PARADERA • SANTA CRUZ • SEAPORT

Zedenzaak OC

Groepsopvoeder veroordeeld tot 3 jaar cel voor misbruik

ORANJESTAD — Het Gerecht in Eerste Aanleg veroordeelde onlangs groepsopvoeder R.R.M. (47) tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van drie jaar voor het plegen van ontucht met een zeventienjarig meisje. Zij verbleef ten tijde van het misbruik in het Orthopedagogisch Centrum (OC) waar hij werkzaam was.

door onze verslaggever
Franciska Groen

De officier van justitie eiste een gevangenisstraf van 3,5 jaar. Maar tijdens de zitting afgelopen vrijdag legde de rechter een straf van drie jaar op. Bij het lager uitvallen van de straf speelt mogelijk mee dat, ondanks dat overheidsambtenaar M. een strafrechtelijk verleden heeft, hij niet eerder voor een soortgelijk misdrijf is veroordeeld. “Dat geldt ten voordele van verdachte”, maakt de rechter in het vonnis duidelijk.

Misbruik

Uit een gedeelte van het vonnis, in bezit van *Amigoe*, blijkt dat de groepsopvoeder misbruik heeft gemaakt van zijn functie en van de tussen hem en de zeventienjarige, op grond van die functie, bestaande vertrouwensrelatie. “De minderjarige bevond zich - gelet op haar leeftijd, thuissituatie en emotionele toestand - in een zeer kwetsbare positie.” Volgens de rechter heeft M. ernstige in-

breuk’ gemaakt op de ‘lichamelijke integriteit’ van het slachtoffer. “Hij kan slechts het oog hebben gehad op bevrediging van zijn eigen lustgevoelens, waarbij hij zich in het geheel niet heeft bekommerd om de schade die hij daarbij bij die minderjarige kan aanrichten.” De rechter acht bewezen dat M. ‘meermalen ontucht heeft gepleegd met een aan zijn gezag onderworpen’ en aan ‘zijn waakzaamheid’ toevertrouwde minderjarige.

Fors

In een persbericht noemt het Openbaar Ministerie (OM) de opgelegde straf van R.R.M. ‘fors’. Waarnemend persrechter Naftali Engelbrecht laat desgevraagd aan *Amigoe* weten: “Bij de oplegging van de straf neemt de rechter alle omstandigheden van het geval in aanmerking, ook straffen die in soortgelijke zaken zijn opgelegd en hetgeen de verdediging - die immers na de officier aan het woord komt - naar voren brengt. Dit alles kan ertoe leiden dat de straf soms la-

ger, en soms ook hoger, uitvalt dan hetgeen de officier eist. De rechter is immers niet gebonden aan de eis van de officier.”

Vier verdachten

In juni van dit jaar liet het OM weten dat de Landsrecherche bezig was met een groot onderzoek naar onder meer verkrachting van meisjes door medewerkers van het OC. Ann Angela, Openbaar Ministerie-woordvoerder, gaf toen aan dat het om drie slachtoffers ging en dat justitie tot dan toe vier verdachten had aangehouden, waaronder dus de groepsopvoeder, buschauffeur K., sociaal werkster P.W.M. en G. L., ex-interim directeur. Angela gaf toen aan dat de sociaal werkster, verdacht van het beïnvloeden van getuigen, en de ex-interim directeur, verdacht van het in bezit zijn van kinderporno en verduistering in dienstbetrekking, nog steeds verdacht werden, maar inmiddels vrij rondliepen. Alleen de buschauffeur en de groepsopvoeder die in mei van dit jaar werd aangehouden, zaten nog vast op verdenking van verkrachting, misbruik van de gezagsrelatie en ontucht met een minderjarige. Uit het onderzoek bleek dat M. meerdere malen ontuchtige handelingen pleegde, terwijl

het minderjarige meisje aan zijn gezag was toevertrouwd. Dit vond plaats in de periode van 1 januari 2012 tot en met 31 juni 2013.

Opspraak

In de afgelopen jaren kwam het OC in opspraak omdat meerdere meisjes wegleepen uit het internaat. Als reden gaven zij aan dat ze ‘slecht behandeld’ werden. Justitieminister Arthur Dowers zei in juni van dit jaar in een interview voor *Caribisch Netwerk*: “Ik weet niet of die meisjes toen wegleepen, omdat zij seksueel misbruikt werden.” Dowers vertelde dat hij al in 2013 klachten binnenkreeg over misstanden binnen het orthopedagogisch behandelcentrum waar jongeren tussen de twaalf en achttien jaar worden opgevangen. Het gaat om jongens en meisjes met gedragsproblemen, een verstandelijke beperking of jongeren die emotioneel beschadigd zijn door huiselijk geweld of seksueel misbruik. Dat er pas twee jaar na de eerste klachten van tienermeisjes aanhoudingen zijn verricht, kwam volgens de minister omdat de Landsrecherche het druk had. “Zij hadden meer onderzoeken lopen naast dit onderzoek. Bovendien gaat er ook gewoon veel tijd in zitten.”

IN HET KORT

Gestoorde inbraak

Ondanks een werkend alarm wist een inbreker zijn slag te slaan in een woning van het villapark aan Sabana Liber. Toen de bewoners, gewekt door het alarm, in de keuken kwamen, zagen ze dat de schuifdeur openstond met op de rail hun iPad. Het lukte de inbrekers wel om weg te komen met een mobiele telefoon, laptop, een luidspreker, bankpassen en identiteitsdocumenten.

Luxe buit

Ook aan Rooi Santo drongen inbrekers de woning binnen via een schuifpui. Daar werden naast een iPad, laptop,

bankpassen, portemonnee, kleding en andere luxe goederen ook sleutels weggenomen, waaronder de autosleutels van de voor de deur staande auto.

Waar rook is...

Een vader die de nieuwe woning van zijn dochter aan de Adolf van Nassaustraat controleerde, zag op de veranda een voor hem onbekende man zitten. Het bleek een landloper te zijn die, volgens de vader, crack aan het roken was. De vader verzocht hem het erf te verlaten. Hieraan gaf de choller gehoor, maar pas nadat hij kenbaar had gemaakt dat hij de woning

in brand zal gaan steken.

Strandauto

De politie kreeg een melding over een auto die zich ‘bijna over de kop’ aan de rand van het strand bij Mangel Halto zou bevinden.

Ter plaatse trof de surveillance een groene Toyota Yaris aan. Het bleek te gaan om een huurauto, vermoedelijk afkomstig van diefstal of joyriding.

Van de auto was een raam vernield, maar het contactslot was intact. Het voertuig werd overgebracht naar het politiebureau in St. Cruz voor verder onderzoek.

Landslab officieel overgedragen aan HOH

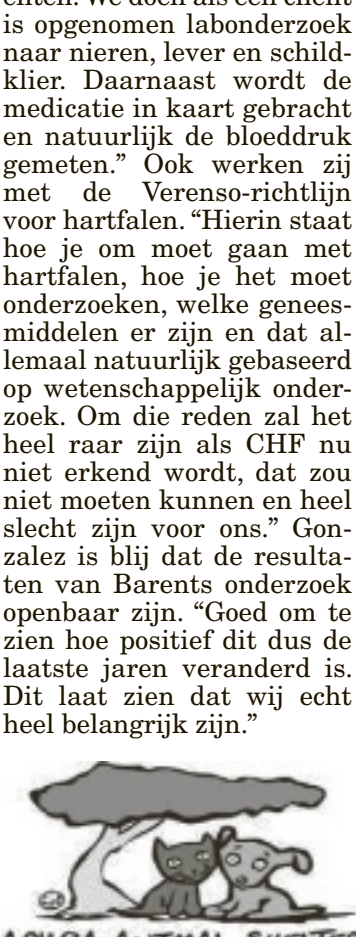
ORANJESTAD — Na de ondertekening vorige week vrijdag van het Sociaal plan voor de medewerkers van het Landslaboratorium, volgde dinsdag de ondertekening voor het onderbrengen van het lab bij het Horacio Oduber Hospital (HOH). Met ingang van 1 januari volgend jaar valt het landslab niet meer onder de overheid, maar is het lab als stichting verbonden aan het ziekenhuis. Volksgezondheid-minister Alex Schwengle, Financiën-minister Angel Bermudez en de twee ziekenhuisdirecteuren Ezzard Cilie en Theo de Kool tekenden het akkoord voor de overdracht. In de nieuwe vorm ontvangen de werknemers van het laboratorium deze week al hun eerste training waarna er nog meer reguliere trainingen volgen. De bedoeling is namelijk dat het nationale laboratorium in 2017 internationaal geaccrediteerd wordt.

Chronisch hartfalen bij ouderen nu wel opgemerkt

Vervolg van pagina 1

Niet missen

Anno 2015 is dit drastisch veranderd en kan CHF volgens de specialist niet meer worden gemist. “We hebben vier vaste dokters en elke drie maanden twee huisartsen in opleiding. Wekelijks doen we onze visite op de verschillende afdelingen, waardoor we snel doorhebben als iemand bijvoorbeeld benauwd is. Bij mensen met klachten doen we lichamelijk onderzoek. En als we willen, hebben we toegang tot het ECG-apparaat, al is dit in de praktijk niet altijd nodig.” Daarnaast werken zij nu met een strikt opnamebeleid. “Die hadden we vroeger niet, maar nu hebben we een heel duidelijk opnameprotocol voor alle cliënten. We doen als een cliënt is opgenomen labonderzoek naar nieren, lever en schildklier. Daarnaast wordt de medicatie in kaart gebracht en natuurlijk de bloeddruk gemeten.” Ook werken zij met de Verenso-richtlijn voor hartfalen. “Hierin staat hoe je om moet gaan met hartfalen, hoe je het moet onderzoeken, welke geneesmiddelen er zijn en dat allemaal natuurlijk gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Om die reden zal het heel raar zijn als CHF nu niet erkend wordt, dat zou niet moeten kunnen en heel slecht zijn voor ons.” Gonzalez is blij dat de resultaten van Barents onderzoek openbaar zijn. “Goed om te zien hoe positief dit dus de laatste jaren veranderd is. Dit laat zien dat wij echt heel belangrijk zijn.”

Arubanen aangehouden voor mensenhandel

SAN NICOLAS — In Seroe Colorado arresteerde de politie dinsdagnacht in totaal negen personen. Een aantal kwam rechtstreeks uit Venezuela, een aantal wordt verdacht van mensenhandel en vuurwapenbezit.

Dinsdagavond rond half twaalf meldden bewoners van Seroe Colorado ‘verdachte bewegingen’ in hun wijk. De politie nam een kijkje en ter hoogte van duikcentrum JADS en de kapel van Colony troffen agenten een aantal mensen aan. Die verklaarden dat zij per boot uit Venezuela waren gekomen en net aan land waren gegaan. De politie hield de vijf personen aan.

Mensenhandel

Kort daarna hield de politie een auto aan met daarin drie verdachte personen. Het waren Arubanen, die verdacht werden van het helpen van de vijf Venezolanen die net waren aangekomen. In de auto troffen agenten ook een vuurwapen aan. De Arubanen hebben allen de Nederlandse identiteit, maar twee van hen komen oorspronkelijk uit de Dominicaanse Republiek. Zij werden aangehouden op verdenking van mensenhandel en overtreding van de vuurwapenverordening. De derde persoon is afkomstig uit Venezuela

Het Visibility Team onderzoekt de melding van de speedboot

en werd eveneens aangehouden voor vuurwapenbezit. Rond drie uur 's nachts, toen de politie de buurt doorzocht, stuitte de patrouille op nog meer verdachte figuren bij gate 2 van de raffinaderij. Twee personen werden aangehouden, beiden afkomstig uit Venezuela.

Attent

Korps Politie Aruba (KPA) stelt dat zij zien dat de groepjes steeds groter worden en dat lokalen blijkbaar

samenwerken met deze mensen om hen het eiland op te helpen. Dat is strafbaar en valt onder mensenhandel. De politie vraagt of iedereen attent wil zijn op deze activiteiten en dit te melden.

Vals alarm

Dat is ook wat iemand deed toen hij dinsdagochtend een speedbootje aan zag leggen in de kleine haven ter hoogte van The Paddock. Daarin zaten mensen met koffers en andere spullen en hij vond

dat verdacht en belde de politie. Leden van het Visibility Team en de Kustwacht kwamen vervolgens polshoogte nemen en controleerden de opvarenden. Het bleek een groep mannen uit Venezuela die al ‘ingeklaard’ waren in de haven van Barcadera, maar uiteindelijk besloten om toch in de kleine haven af te meren. Zij bezoeken Aruba al jaren en verblijven in een hotel in de stad. De politie viel hen verder niet meer lastig.

CAft doet onderzoek naar PPP projecten

ORANJESTAD — Het College Aruba financieel toezicht (CAft) heeft tijdens recent werkbezoek aan Aruba een presentatie van Dienst Openbare Werken (DOW) bijgewoond over de infrastructuure projecten die in de vorm van een publiek-private samenwerking (PPP) zijn aangegaan.

De presentatie ging met name over de Green Corridor (300 miljoen florin), die sinds het derde kwartaal van 2015 in aanbouw is, en de Watty Vos Boulevard (440 miljoen florin) waarvan de aanleg volgens planning rond maart 2016 begint. Het Green Corridor project heeft een zogeheten ‘Design Build Finance Maintain’ (DBFM) constructie. Bij een dergelijke constructie worden projecten ‘off-balance’ ofwel buiten de begroting gefinancierd. Het

Land gaat volgens het CAft ‘significante langlopende verplichtingen aan, zonder dat deze meegenomen worden bij het bepalen van het financieringstekort of de schuldquote’. Dat kan voordelen opleveren, zoals lagere coördinatiekosten, een betere verdeling van de risico's tussen de

verschillende partijen, lagere transactiekosten, hogere kwaliteit tegen een gelijke of lagere prijs en het tijdig afronden van het project, aldus het CAft. De risico's kunnen volgens het College echter ‘potentieel aanzienlijke gevolgen voor de begroting en schuldquote’ hebben. In juli van dit jaar vroeg het

CAft alle contracten op die ten grondslag liggen aan het project Green Corridor alsook een toelichting op de wijze waarop dit meerjarig is verwerkt in de begroting van het land. Het College wilde ook alle relevante documenten zien waaruit de verdeling van de risico's tussen overheid en private partijen blijken en eventuele garantiestellingen vanuit de overheid.

In het eerste kwartaal van 2016 brengt het CAft advies uit over PPP-projecten waarbij de nadruk ligt op de Green Corridor en de Watty Vos Boulevard. In het advies gaat het College in op de vraag of er voor de financiering van deze projecten sprake is van een lening in de zin van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) en hoe deze projecten begrotingstechnisch verwerkt moeten worden.

100% Digital HD

MEGAPLEX 8
caribbeancinemas.com/aruba

Met Opera 2015-16
ON THE BIG SCREEN OF CARIBBEAN CINEMAS MEGAPLEX 8
SPECIAL HOLIDAY ENCORE
TO COMMEMORATE THE 10TH ANNIVERSARY
OF LIVE IN HD
The Magic Flute MOZART
SATURDAY DEC 19 1:00PM

CXC
EXPERIENCE OUR PREMIUM LARGE FORMAT AUDITORIUM
DECEMBER 17 - 23
HARRISON FORD | MARK HAMILL
STAR WARS
THE FORCE AWAKENS
MON-FRI 6:15 | 9:15
SAT, SUN & HOL 3:15 | 6:15 | 9:15

NEW THIS WEEK!
AMY POEHLER | TINA FEY
SISTERS
WITH SPANISH SUBTITLES
MON-THURS 4:15 | 6:50 | 9:25
FRI 4:15 | 6:50 | 9:25 | 12:05
SAT 1:15 | 4:15 | 6:50 | 9:25 | 12:05
SUN & HOL 1:15 | 4:15 | 6:50 | 9:25

HARRISON FORD | MARK HAMILL
STAR WARS
THE FORCE AWAKENS
MON-THURS 5:30 | 8:30
FRI 5:30 | 8:30 | 11:30
SAT 2:25 | 5:30 | 8:30 | 11:30
SUN & HOL 2:25 | 5:30 | 8:30

AMY POEHLER | TINA FEY
SISTERS
WITH DUTCH SUBTITLES
MON-THURS 4:45 | 7:45
FRI 4:45 | 7:45 | 10:45
SAT 1:50 | 4:45 | 7:45 | 10:45
SUN & HOL 1:50 | 4:45 | 7:45

HARRISON FORD | MARK HAMILL
STAR WARS
THE FORCE AWAKENS
MON-THURS 5:30 | 8:30
FRI 5:30 | 8:30 | 11:30
SAT 2:25 | 5:30 | 8:30 | 11:30
SUN & HOL 2:25 | 5:30 | 8:30

CHRIS HEMSWORTH | CILLIAN MURPHY
IN THE HEART OF THE SEA
WITH SPANISH SUBTITLES
MON-THURS 3:50 | 6:30 | 9:10
FRI-SAT 3:50 | 6:30 | 9:10 | 11:50
SUN & HOL 3:50 | 6:30 | 9:10

MICHAEL B. JORDAN | SYLVESTER STALLONE
CREED
WITH SPANISH SUBTITLES
MON-THURS 3:55 | 6:30 | 9:10
FRI-SAT 3:55 | 6:30 | 9:10 | 12:05
SUN & HOL 3:55 | 6:30 | 9:10

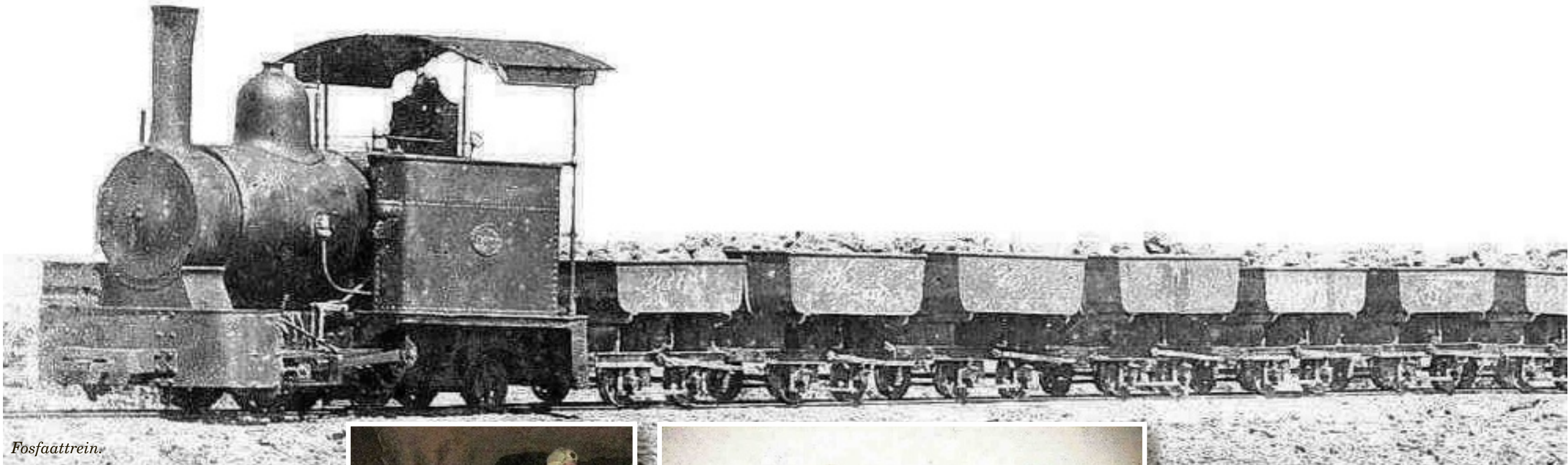
JOSEPH GORDON-LEVITT | SETH ROGEN
THE NIGHT BEFORE
WITH SPANISH SUBTITLES
MON-THURS 9:30
FRI-SAT 9:30 | 11:50
SUN & HOL 9:30

RENEE WRIGHT | FRANCES McDORMAND
THE GOOD DINOSAUR
WITH SPANISH SUBTITLES
MON-FRI 4:30 | 6:45
SAT, SUN & HOL 2:15 | 4:30 | 6:45

JENNIFER LAWRENCE | JOSH HUTCHERSON
THE HUNGER GAMES: MOCKINGJAY PART 2
MON-THURS 9:00
FRI-SAT 9:00 | 11:50
SUN & HOL 9:00

STARTING DECEMBER 24 | **THE BIG SHORT** • **ALVIN AND THE CHIPMUNKS: ROAD TRIP**
Palm Beach Plaza | Aruba | 586-0074
Download our NEW APP
Available on the App Store and Google Play

Aruba, toen en nu...

Fosfaattrain.

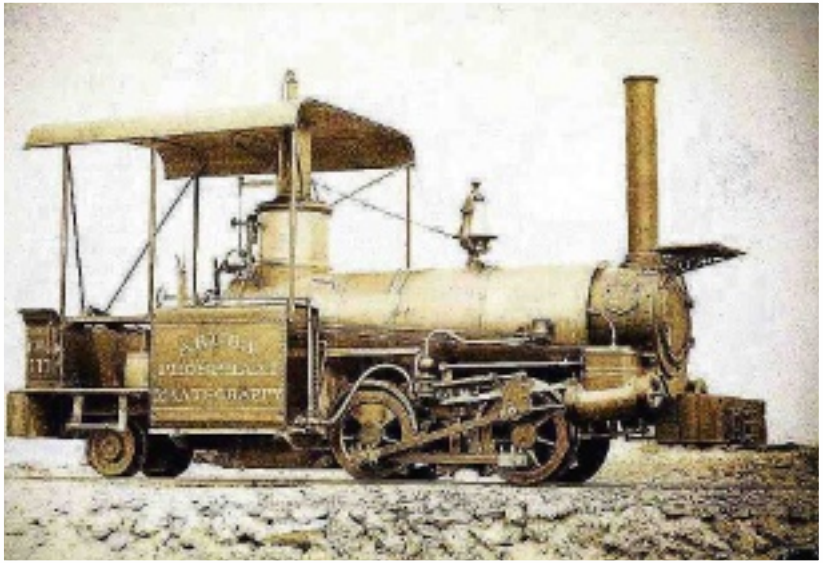
door Evert Bongers

In de 19e eeuw bleek er, naast goud, nog een ander natuurlijk product te bestaan dat de mogelijkheid tot ontginning had. Op Seroe Colorado, op de uiterste zuid-oostelijke punt van het eiland, kwam guano voor. Deze fosforzure kalk vindt zijn oorsprong in de uitwerpselen door vogels, in casu zeemeewen. Er bleek een behoorlijke wereldmarkt te bestaan voor fosfaat dat voor bemesting werd gebruikt. De ontdekking van guano op Aruba wordt toegeschreven aan J. H. Waters Gravenhorst in 1874. In 1871 was er ook al guano ontdekt op Klein Curaçao door de Engelsman John Godden. Zijn ontdekking veroorzaakte een enorme hype op de Antilliaanse eilanden, een soort 'guanomania'. Ook op Curaçao zelf werd guano gevonden en door Godden ontgonnen. Het fosfaat was heel opvallend door zijn kleur: geel tot roodbruin of leverkleurig, soms groen of paars. Zo heeft Seroe Colorado haar naam gekregen. Na de ontdekking van Gravenhorst van guano op Aruba werd tot ontginning overgegaan door de Aruba Fosphaat Maatschappij (APM), opgericht in december 1879. Het centrum van export werd Sint Nicolaas, dat daarvoor alleen uit enkele vissershutten bestond. Door de bedrijvigheid rond de ontginning en export van fosfaat werden daar steeds meer hutten gebouwd. Het begon al een echt dorpje te worden, waar de zeelieden van de schepen die het fosfaat kwamen halen aan de wal vertier zochten. Lokale arbeiders werden aanvankelijk maar met moeite gevonden. Dat kwam door de concurrerende industrietak, de goudwinning. Daarom werden er veertig man uit Bonaire gehaald en zo'n twintig metselaars en timmerlieden uit Curaçao. Eerst werd er een houten pier in de haven van Sint Nicolaas gebouwd en het fosfaat werd per ezel naar

Fosfaat.

de haven gebracht. In 1881 kwam er nieuw materiaal uit Engeland en New York. De installaties die toen werden aangelegd, waren voor die tijd hypermodern. In de Sint Nicolaasbaai werd een ijzeren stijger gebouwd en dat was toen de modernste havenoutillage van het hele Caribische gebied. Voor het transport van het fosfaat naar de haven werd een smalle veldspoorbaan van zes kilometer aangelegd en het fosfaat werd in treinen van ongeveer twintig kiepwagens en een stoomlocomotief naar de laadsteiger gebracht. Daar werd het ingeladen in zeilschepen die het naar landen als Engeland, Frankrijk, Duitsland en Amerika brachten om te worden verwerkt tot superfosfaat dat als kunstmeststof werd gebruikt. De fosfaatmaatschappij had een eigen loods en een eigen sleepboot (de 'S.S. Fosphaat') om de schepen veilig in en uit de Sint Nicolaasbaai te krijgen. De tijd die nodig was om een schip te laden werd van 15 naar 5 dagen teruggebracht. Drie- tot vijfhonderd ton fosfaat per dag kon er door de pier verwerkt worden. Er werkten in 1882 ongeveer 250

Fosphaat locomotief.

man in de fosfaatindustrie en de lonen waren niet slecht. De zaken gingen goed en er werd al snel winst gemaakt zodat de leningen voor de investeringen konden worden afgelost. Er kon ook dividend worden uitbetaald. Het fosfaat werd aanvankelijk ontgonnen op Seroe Colorado en Seroe Culebra. Toen na zo'n vijftien jaar de voorraad aan de oppervlakte van de heuvels was uitgeput, werd er dieper in de grond naar fosfaat gezocht. Op een diepte van 15 à 18 meter werden er bij Banki Jerome, iets noordelijker, fosfaatbeddingen ontdekt van gemiddeld 1,8 meter dik. Er werden mijnen aangelegd om het materiaal naar boven te halen. Die leverden voor de volgende 15 jaar weer genoeg fosfaat. Het werd met dynamiet losgewerkt, nadat er met handboren gaten in gemaakt waren.

onderhouden worden. In de jaren van exploitatie (die duurden tot 1914) werd er 530.060 ton geëxporteerd met een totale marktwaarde van bijna 17 miljoen gulden. Aruba wist aan uitvoerrechten ongeveer 4 miljoen gulden te genereren. Maar in de loop van de jaren werd de fosfaatwinning toch minder winstgevend: naarmate het fosfaat dieper uit de grond gehaald moest worden, werd de kwaliteit minder. Bovendien kwam er sterke concurrentie van fosfaat van goede kwaliteit uit Canada. Ook kwam er goede en relatief goedkope fosfaat uit Florida en daardoor daalde de wereldprijs. De APM merkte dat de kosten om fosfaat te winnen te hoog lagen om nog te kunnen concurreren. Ook al werden de belastingtarieven versoepeld door de overheid, de winsten

bleven dalen en de kosten konden uiteindelijk niet meer gedekt worden. Met het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in 1914 kwam de exploitatie van fosfaat helemaal in het nauw. Dynamiet was niet meer te krijgen en de uitvoermogelijkheden werden slechter door de oorlog in Europa. De Aruba Fosphaat Maatschappij stopte in augustus 1914 haar werkzaamheden en een jaar later werd de maatschappij door haar aandeelhouders ontbonden. Arbeiders trokken weer weg en zochten werk in de omliggende landen, Venezuela en Colombia. De ondergrondse gangen van de fosfaatmijnen liggen nog steeds onder de huizen van de voormalige Lago Colony bij Seroe Colorado en aan de noordkust. Met lange en stevige ladders, goede zaklampen en de nodige voorzichtigheid kan er in worden afgedaald. Her en der is er nog achtergelaten materiaal van de fosfaatwinning te vinden.

In de 18e en 19e eeuw leefde de bevolking van Aruba in diepe armoede. De mensen leefden van visserij en landbouw (voornamelijk maïs), maar er werden ook andere pogingen gedaan om middelen van bestaan te creëren. Een soort primitieve industrieën, zoals hoeden vlechten, zoutwinning, aloëcultuur en gouddelving. Maar er zat ook nog iets anders in de bodem...

Fundacion pa Hende Muhe den Dificultad

Bel: 583 5400 – Primavera 1-B
Ma –Vr 8 am – 5 pm

STOP

Huiselijk geweld!

Domino's
End of Year
BBQ CHICKEN PIZZA
BOGO

BUY ANY
BBQ CHICKEN PIZZA
MEDIUM OR LARGE
& GET ANY MEDIUM
1-TOPPING
HAND-TOSSED, THIN CRUST OR PAN PIZZA

FOR ONLY **10.00** AWG

Palm Beach
586 0333

Tanki Leendert
582 0333

Savaneta
584 0444

Offer is NOT valid in combination with any other Domino's Aruba offer or promotion. Best Pizza Aruba N.V. reserves the right to stop the promotion at any time without prior notification. This offer is valid from Wednesday November 18, 2015 and ending Tuesday January 5, 2016.

**Ik ben niet dood
Daarom heb ik geen afscheid genomen
Ik opende mijn vleugels
En ging op reis
jullie die zijn achtergelaten
Laat het verdriet niet overheersen
Blijf verenigd voor mijn ziel
Dat zal mij vreugde geven
Denk aan mij met veel liefde**

Met grote verslagenheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van onze gewaardeerde collega

Misella Ricarda Croes-de Cuba "Missy"

Misella heeft vele jaren haar beste krachten aan ons bedrijf gegeven. Wij verliezen in haar een zeer plezierige, loyaal en deskundige collega.

Wij wensen haar gezin, familie, kennissen en vrienden veel sterkte toe bij het dragen van dit grote verlies.

ennia
Voel je zeker!

Nouel illustreert boek ‘Geloof van Oranje’

DEN HAAG — De Arubaanse kunstschilder Gustave Nouel (midden) illustreerde een boek met de titel ‘Geloof van Oranje’, dat onlangs werd gepresenteerd in een Haagse bibliotheek. Het is geschreven door Marianne Visser (rechts) en gevolmachtigd minister Alfonso Boekhoudt schreef het voorwoord. Het eerste exemplaar werd aangeboden aan de directeur van het kabinet van Boekhoudt, Shandra John (links). Zij noemde het een koninkrijksboek, vanwege de samenwerking tussen een Nederlandse auteur en een Arubaanse kunstenaar. In het boek staan verhalen over stadhouders, prinses, koningen en koninginnen. “Nederland staat bekend om zijn verdraagzaamheid, en tolerantie vormde altijd een belangrijke peiler binnen het gedachtegoed van de Oranjes”, aldus Visser. “Ik hoop met dit boek bij te dragen aan de vrede in een wereld vol oorlog, dreiging en secularisatie.” Centraal in het boek staan verbon-

Ingezonden

Groen en innovatief

MET INTERESSE heb ik de bijdragen van de heren De Beijer en Van der Zee in de Amigoe van dinsdag gelezen. De heren zijn niet enthousiast over de Green Corridor. Dat is natuurlijk prima, maar ze baseren hun kritiek op halve informatie. Dat vind ik een beetje jammer voor de lezers van Amigoe. Als één van de schrijvers van het glossy tijdschrift Aruba Dushi Tera, is mijn taak om verslag te doen van de positieve ontwikkelingen op ons mooie eiland. Dat is nu eenmaal de doelstelling van dat blad. Goed te horen dat de heer Van der Zee de moeite heeft genomen om het niet alleen door te bladeren, maar de tijd te nemen om het te lezen. Helaas heeft hij een eerder artikel over de achtergrond van de PPP-constructie gemist. Het concept komt niet uit de koker van de Arubaanse regering. Rijkswaterstaat gebruikt het al geruime tijd bij de aanleg van snelwegen, maar al eeuwen geleden werd het PPP-concept toegepast bij de bouw van bruggen in diverse landen. Innovatief is dat kleine landen op deze manier grote projecten kunnen financieren. Waar Van der Zee de plank mislaat is dat hij suggereert dat de Arubaanse regering het geld voor de aanleg van de Green Corridor wel even kan lenen. Dat kan niet. De PPP-constructie houdt in dat de betrokken bouwbedrijven zelf voor financiering van het project moeten

zorgen en twintig jaar lang verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit. In dit geval hebben zij met betrokkenheid van De Deutsche Bank een consortium van investeerders opgericht. De Verenigde Naties is groot voorstander van het gebruik van de PPP-constructie door kleine eilandstaten en organiseert daar een speciale conferentie voor, die in maart op Aruba plaatsvindt. Ja, er moet betaald worden. Daarvoor zijn afspraken gemaakt over de jaarlijkse vergoeding. Het betalen begint echter pas na oplevering en goedkeuring van de Green Corridor, die vervolgens ook goed moet blijven. Niet goed? Niet betalen. Gat in de weg? Niet betalen. Klinkt beter dan veel geld lenen tegen hoge rente, een aannemer aan het werk zetten en dan een weg krijgen, waarvan je niet weet hoe die er over een paar jaar bij ligt. De heer De Beijer vindt de Green Corridor niet zo groen. Hij heeft blijkbaar nog nooit gehoord dat auto's het meest efficiënt en dus het minst vervuilend rijden bij een hogere snelheid. Wie wel eens van

Oranjestad naar San Nicolas rijdt of terug, weet dat je geregeld achter een langzaam rijdende auto zit, zonder kans om te passeren. Een stuk vierbaansweg levert dus wel degelijk winst op voor het milieu. Natuurlijk heeft hij gelijk dat we allemaal elektrisch zouden moeten rijden. Zijn verlangen naar korting op de invoerrechten voor elektrische auto's en energiezuinige apparaten is gelukkig al jaren geleden ingewilligd door de regering. Dat die spullen nog steeds duur zijn, is heel jammer. Misschien helpt het als hij eens een kritische brief schrijft aan de fabrikanten.

Terug naar de Green Corridor. In het project inbegrepen is dat langs het hele tracé fiets- en wandelpaden worden aangelegd. Dat geldt overigens ook voor een deel van het Ringweg III project. Misschien kan de heer De Beijer alvast een elektrische fiets gaan onderzoeken, want zijn wens om die te kunnen gebruiken gaat in vervulling.

MARJANNE HAVELAAR
Aruba

De redactie van Amigoe kan ingezonden brieven redactioneel bewerken, inkorten of besluiten om niet te plaatsen. Brieven mogen maximaal 600 woorden bevatten, ze moeten voorzien zijn van naam en woonplaats (woorden gepubliceerd) en adres en telefoonnummer (niet voor publicatie, maar ter verificatie). We accepteren alleen digitaal gestuurde brieven. Ons e-mail adres is: arubaredactie@amigoe.com.

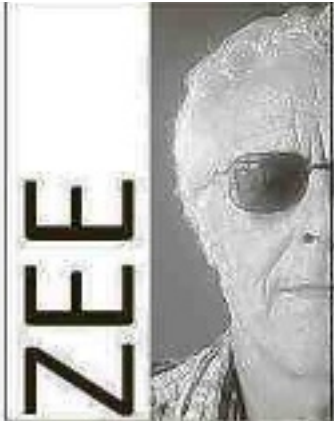
COLUMN ZEE

Het dictee

Van maandag tot en met vrijdag bespreekt Nico van der Zee in deze column zinnige en onzinnige zaken. Reacties zijn welkom: nicovanderzee@gmail.com.

Zaterdagavond is het weer zover, het Groot Dictee der Nederlandse Taal. Als u met pen en papier voor de buis gaat zitten, kunt u vaststellen hoe goed u kunt spellen. Het is niet alleen een individuele strijd om de eer, er zit nu ook een soort interlandgedachte achter. Nederland en België gaan uitmaken welk land de beste spellers heeft. België zal wel winnen, Belgen doen het meestal heel goed. Misschien is het een leuk idee als Aruba zich ook eens met een team in deze strijd gaat mengen. Ik ga niet in zo'n team meedoen, ik kan goed spellen, maar het Groot Dictee levert me toch altijd weer te veel problemen op. Al eerder dit jaar was er een dictee-wedstrijd, niet in Nederland, maar in Duckstad. In de Donald Duck was te lezen hoe Donald en zijn eeuwig rivaal buurman Bolderbast deelnamen aan het Groot Ducktee. Wie Donald

en de buurman kent, zal het niet verbazen dat beiden vals speelden en dat ze zelfs bij het Ducktee probeerden elkaar dwars te zitten. De Donald Duck besteedt overigens vaker aandacht aan de Nederlandse taal. Ze proberen zo goed mogelijk Nederlands te schrijven en hebben ook allerlei taaltips voor hun lezertjes. Misschien kan ik beter 'lezers' schrijven, want Donald heeft nogal wat volwassen fans. Het is bij studenten zelfs het meest favoriete weekblad. Naast het Ducktee is er ook nog de verkiezing van het mooiste Donald Duckwoord. Op de site van het weekblad kunt u uw stem uitbrengen op één van de woorden: miezerig, stoethaspel, schobbejak, bosschage, verformfaaien, bakkeleien, kloffie, schorremorrie, lariekoek of Verweggistan. Het laatste woord is een eigen maaksel, de andere woorden zijn bestaande Nederlandse

woorden, maar ze zijn wat in onbruik geraakt. Mooi dat Donald Duck daar aandacht aan geeft, het zou jammer zijn als die woorden verdwenen. Op 4 januari maken ze de winnaar bekend. Terug naar het Nederlandse Groot Dictee. Daar kunt u ook voor oefenen. Met boekjes, maar Onze Taal heeft dit jaar ook via het internet wat testjes aangeboden, onder andere voor het ou-au-probleem. Daar heb ik eerder over geschreven. Je hoort geen verschil tussen ou en au. Je schrijft ou als er vroeger een l in het woord heeft gestaan. Het Engels helpt u

Den Cayente

Onbegonnen werk

Ariën Rasmijn (1975) is freelance journalist. Naast zijn publicaties in Amigoe en diverse andere media schrijft hij in deze column regelmatig over nieuws en politiek in Aruba. Hij stelt reacties op prijs via: info@dencayente.org.

Begin deze week werd bekend dat minister Ronald Plasterk van Koninkrijksrelaties wil dat er toezicht komt op het eerlijke verloop van verkiezingen op Aruba, Curaçao en St. Maarten. Plasterk zou zich zorgen maken over onder meer het kopen van stemmen op de eilanden. Zelfs als je er snel overheen leest lijkt het een haast onmogelijke taak. Ik zie het al voor me, waarnemers die met partijleiders en kandidaten meelopen op campagne, van huis tot huis, en te horen krijgen dat het echt normaal is dat achterstallige rekeningen voor water- en elektra worden betaald en dat baantjes en erfachtterreinen voor de kids worden gefixt, zolang een partijvlag in de tuin kan worden neergezet. “Want hoe wil je dat ik anders stemmen krijg?!” Of waarnemers die bij dure villas in Arashi en Oranjestad aanbellen, omdat ze hebben begrepen dat er een sponsormeeting is. Onbegonnen werk dus. Als ergens de culturele kloof tussen Nederland en De West onoverbrugbaar lijkt, is het hier wel. Tot je bedenkt dat

men in Nederland zelf ook nog niet helemaal transparant kan zijn over hoe partijen worden gefinancierd. Zo houdt de PVV van Politicus van het Jaar Geert Wilders de identiteit van haar geldschietters angstvallig - en tot nu toe met redelijk succes - achter slot en grendel.

Toch zijn verkiezingen in Nederland - voor het blote oog althans - het toonbeeld van effectief, transparant en democratisch. Ze zijn vaak zelfs zo saai dat de opkomst vaker dan niet tegenvalt. In Nederland worden op een paar plekken houten borden neergezet waar partijposters van alle partijen netjes naast elkaar kunnen worden geplakt. That's it. Geen vlaggen. Misschien een verwaalde tomaatsticker op een voordeur van een verstokte SP'er. Maar op de dag na de overwinning ga je echt geen kilometerslange overwinningssparade met carnavals-trailers en toeterende auto's op de A1 zien. Hoogstens een feestje in een hoofdstedelijk poppodium of een of ander

café in Scheveningen op de avond zelf en dan de volgende dag weer vroeg op en naar werk. Over de resultaten geen enkele twijfel. Net als hier overigens. Ik weet niet zo goed hoe het zit op de andere eilanden, maar hier vallen in ieder geval geen beschuldigingen van stemfraude en worden resultaten over het algemeen gerespecteerd. Dat komt omdat de partijen zelf elkaar en de handmatige telling nauw in de gaten houden. Dat is ook prima, tot je bedenkt dat de zogeheten stemmentellers op de stembureaus ook in de gaten houden wie allemaal komen opdagen om te stemmen. Politiek staat hier wel dichtbij de mensen. Vaak ook ongemakkelijk en ongepast dichtbij. De kleinschaligheid, de geschiedenissen tussen families en de korte lijntjes tussen oud-klasgenoten, buurtvrienden, exen en zakenrelaties zorgen ervoor dat je er niet omheen kan. De kakofonie van feesten, vlaggen, propaganda, laster en optochten maken het alleen maar heftiger. En tus-

sen al dat geweld hoor je de geruchten over omkoping, grote sommen cash die van hand tot hand gaan, gekonkel en intimidatie. Vaak binnen de microcosmos van een huis of een straat. Een goed gesprek en een handdruk bij iemand in de tuin. Niets op papier. Plekken en momenten die voor lokale buitenstaanders als ik al zo goed als ongrijpbaar zijn, laat staan voor waarnemers uit Nederland. Dat er hervormingen moeten komen in ons kiessysteem is echter een feit. Het liefst zouden we dit ook zelf moeten kunnen, maar inmiddels weten jij en ik beter. De belangen van de grote partijen en hun lokale backers worden door de huidige tekortkomingen juist gediend en dus zal er niets veranderen zonder druk van buitenaf. Wat Nederland kan doen, is politieke druk uitoefenen om de wet op campagnefinanciering volgend jaar nog door de Staten goedgekeurd te krijgen. Ook kan worden aangedrongen op een terugkeer van Comision Bon Boluntad, maar dan wel met de wettelijke autoriteit en slagkracht om echte sancties uit te delen. Tenslotte kan Nederland assistentie geven bij het organiseren en houden van debatten. Op zich al lastige opgaven waar Nederland met tot nu toe ongekende tact en respect zich op zou moeten storten, na jaren lomp met een sloophamer te hebben geslingerd.

Inaugurele vlucht Aruba Airlines

Het vliegtuig na landing op Hato.

Foto: Edsel Simbo

WILLEMSTAD / ORANJESTAD — De eerste vlucht van Aruba Airlines landde gisterochtend op Curaçao. In het oude terminalgebouw van luchthaven Hato vond naar aanleiding hiervan een ceremonie plaats. De Arubaanse luchtvaartmaatschappij biedt op woensdag, vrijdag en zaterdag vluchten aan tussen Aruba en Curaçao met een A-320. Aruba Airlines vliegt daarnaast naar Miami, Panama en de Venezolaanse steden Maracaibo en Valencia.

Tijdens de ceremonie in het oude terminalgebouw werd een taart aangesneden.

Weekendagenda

In deze weekendagenda staan activiteiten voor vrijdag tot en met zondag (en ook tijdens lange weekenden). Tips hiervoor zijn welkom, doorgeven kan tot uiterlijk woensdagmiddag via arubaredactie@amigoe.com.

Vrijdag 18 december		
Wat	: Kerstbazaar	
Waar	: bibliotheek	
Wanneer	: 17.00 - 21.30	
Wat	: Dande Hubenil	
Waar	: Linear Park	
Wanneer	: 18.00	
Wat	: Cadushi Festival	
Waar	: Prana Yoga Center	
Wanneer	: 18.00 - 22.00	
Wat	: The Star of Bethlehem	
Waar	: bezoekerscentrum Arikok	
Wanneer	: 19.00 - 21.00	

Wat	: Skate on ice
Waar	: Taste of Belgium
Wanneer	: 19.00 - 22.00
Wat	: Get Nutz
Waar	: Señor Frogs
Wanneer	: 21.00
Zaterdag 19 december	
Wat	: Fiesta di pasco
Waar	: Oxygen Lounge Aruba
Wanneer	: 20.00 - 02.00
Zondag 20 december	
Wat	: 'Fiesta pa nos muchanan'
Waar	: Cordia Camacuri
Wanneer	: 16.00 - 22.00
Wat	: Festival di Dande
Waar	: Linear Park
Wanneer	: 16.00

Televisieprogramma's

Nederland

16:25 Hello goodbye
17:10 Down voor dummies
17:55 Pauw
18:55 Journaal
19:15 Pauw
20:15 EenVandaag
20:40 Journaal
20:55 Journaal
21:21 Tekst-TV

Vrijdag 18 december

0:55 Nederland in beweging
1:10 Geheugentrainer
1:30 Journaal
3:10 Goedemorgen Nederland
3:30 Journaal
4:40 Geheugentrainer
5:00 Journaal
5:15 Tijd voor MAX & Hallo Nederland
6:00 Journaal
6:15 Tijd voor MAX & Hallo Nederland
6:40 Pauw
10:20 Sterren.nl top 20
12:00 Kindertijd
12:25 Sesamstraat: 10 voor ...
12:35 Sesamstraat
12:55 Scouter
13:00 Journaal
13:15 EenVandaag
13:30 Gesprek met de minister-president
13:45 Sportjournaal
14:00 Een huis vol
15:00 Journaal
15:30 Toen was geluk heel gewoon
17:10 Erica op reis
17:55 Pauw
18:55 Journaal

Nederland

16:15 Bloed, zweet en aria's
17:00 Nieuwsuur
18:00 Close Up: In search of Chopin
18:55 2Doc: Love is all
19:50 De nachtzonen
20:00 Nieuwsuur

BNV

15:05: NOS Journaal
15:10: Sesamstraat
15:25: Sesamstraat: 10 voor...
15:35: Het Klokhuis
15:50: NOS Jeugdjournaal
15:55: Het verborgen eiland
16:20: Blokken
16:45: Thuis
17:10: Dagelijkse kost
17:25: EenVandaag
17:50: NOS Sportjournaal
18:00: VRT Journaal
18:45: College Tour
19:35: NOS Journaal
19:55: Weerbericht Europa/Afrika
20:00: Floortje Naar
20:00: Het Einde Van De Wereld
20:40: Voor wat hoort wat
21:35: Met het Mes op Tafel
22:00: Nieuwsuur
22:50: Weerbericht Amerika/Caribiën
22:55: Pauw
23:50: Iedereen beroemd

Vrijdag 18 december

00:00: VRT Journaal
00:30: De Afspraak
01:00: De Strijd
01:50: MAX Geheugentrainer
02:05: Tijd voor MAX & Hallo Nederland
03:05: NOS Journaal
03:10: Sesamstraat
03:25: Sesamstraat: 10 voor...
03:35: Het Klokhuis
03:50: NOS Jeugdjournaal
03:55: Het verborgen eiland
04:20: Blokken
04:45: Thuis
05:10: Dagelijkse kost
05:25: EenVandaag
05:50: NOS Sportjournaal
06:00: VRT Journaal

21:00 Nieuwsuur
21:54 Tekst-TV

Vrijdag 18 december
1:30 Omrop Fryslân
2:00 Journaal met gebarentolk
2:15 Journaal
3:45 Jeugdjournaal met gebarentolk
4:00 Journaal met gebarentolk
4:15 De ochtendkus
4:30 Dit is de dag - Reportage
5:10 Keuringsdienst van waarde
5:55 Bloed, zweet en aria's
6:40 Sterren op het doek
7:25 Binnenstebuiten
8:00 Journaal
8:15 Kunstuur
8:55 Schilderen met Gary Jenkins
9:25 Metterdaad
9:35 De rijdende rechter
10:10 Krabbé zoekt Van Gogh
11:00 Journaal
11:10 KCO Sjostakovitsj celloconcert
12:00 Journaal
12:10 Gelooft en een hoop liefde
12:40 Tijd voor MAX maakt mogelijk & Hallo Nederland
13:45 Binnenstebuiten
14:20 Natuur op 2: Wild Patagonia
15:25 De slimste mens
16:05 Vroege vogels presenteert: Levende rivier
17:00 Nieuwsuur
17:55 Studio sport Eredivisie
18:15 Bride flight

Nederland

16:05 Sunny side of spirit
16:55 Studio PowNed
17:40 Bureau sport onderzoekt
17:55 Sluipschutters
18:30 The Graham Norton show
19:20 Studio PowNed
20:10 Keuringsdienst van waarde
20:42 Tekst-TV

Vrijdag 18 december
1:30 Kabouter Plop
1:35 Bumba
1:40 Sarah en Eend
1:50 Sesamstraat
2:05 Oly, het kleine witte busje

06:45: College Tour
07:35: NOS Journaal
07:55: Weerbericht Europa/Afrika
08:00: Floortje Naar
08:40: Het Einde Van De Wereld
09:35: Voor wat hoort wat
09:35: Met het Mes op Tafel
10:00: Nieuwsuur
10:50: Weerbericht Amerika/Caribiën
10:55: Pauw
11:50: Iedereen beroemd
12:00: VRT Journaal
12:30: De Afspraak
13:20: Streetlab
13:50: De Universiteit van Nederland
14:10: Tijd voor MAX & Hallo Nederland
15:10: NOS Journaal
15:15: Sesamstraat
15:30: Sesamstraat: 10 voor...
15:40: Het Klokhuis
15:55: NOS Jeugdjournaal
16:05: Caps Club
16:30: Blokken
17:00: Thuis
17:25: EenVandaag
17:40: NOS Gesprek minister-president
17:50: NOS Sportjournaal
18:00: VRT Journaal
18:45: College Tour
19:35: NOS Journaal
19:55: Weerbericht Europa/Afrika
20:00: PENOZA IV
20:50: De Reünie
21:40: Nieuwsuur
22:30: Weerbericht Amerika/Caribiën
22:35: NOS Studio Sport Eredivisie
22:50: Pauw
23:45: Iedereen beroemd

2:10 Bibbeltje Big
2:20 Angelina ballerina
2:35 Masha en de beer
2:40 Mike de ridder
2:55 Buurman en buurman
3:00 Shaun het schaap
3:05 Ringel Singel 19
3:15 De Smurfen
3:30 Raad eens hoeveel ik van je hou
3:45 Jeugdjournaal
3:50 Igam Ogam
4:00 Maya de bij
4:10 Super Grover 2.0
4:20 Kindertijd
4:45 Babar en de belevenissen van Badou
5:00 Koekeloere
5:15 Zoostraat 64
5:25 Sesamstraat: 10 voor ...
5:35 Casper & Lisa
5:50 Joe & Jack
5:55 Pingu
6:05 Bruine beer in het blauwe huis
6:25 Bol & Smik
6:40 Calimero
6:50 Masha's sprookjes
6:55 Het zandkasteel
7:15 Heidi
7:35 Wickie de Viking
7:50 Shaun het schaap
8:00 Het Zakmes
9:25 Kindertijd
9:55 Twisted whiskers
10:05 Kasper en de kerstengelen
10:30 Het kleine rendier
11:45 Freeks wilde wereld
12:30 Wat een beest!
12:45 Checkpoint
13:00 Kasper en de kerstengelen
13:25 Het klokhuis
13:45 Jeugdjournaal
14:00 SpangaS
14:30 Serious Request
15:30 Freek Vonk in Latijns-Amerika
16:20 Homeland
17:20 Spring Breakers
18:50 Serious Request

ATV

00:30 The Tonight Show Starring Jimmy Fallon (NBC)
01:30 Late night with Seth Meyers (NBC)
02:30 Last call with Carson Daly (NBC)
03:00 The Meredith Vieira Show (NBC)
04:00 Steve Harvey (NBC)
05:00 Early Today (NBC)
05:30 Today in NY
08:00 Today (NBC)
12:00 Noticia Awenochi (repeat)
13:00 Time Out (repeat)
13:15 15on15 (repeat)
14:00 Days of Our Lives (NBC)
15:00 the Meredith Vieira Show (NBC)
16:00 Steve Harvey (NBC)
17:00 the Ellen DeGeneres Show (NBC)
18:00 News 4 New York (NBC)
19:30 Nightly News (NBC)
19:00 Time Out
19:15 15 on 15
19:30 Noticia Awenochi
19:30 Trend Alert
20:30 Michael Bubl  s Christmas in Hollywood (NBC)
21:00 Dolly Parton's Coat of Many Colors (NBC)
22:00 Noticia Mas Laat (ATV)
00:00 News 4 New York (NBC)

TeleCura  o

15:30 Otro Kara (r)
16:00 Video Zoo
17:00 Youth Experience
18:00 Bonochi K  rsou
19:00 TeleDeporte
19:30 CASH
20:00 TeleNotisia
21:00 Wega di Number K  rsou
21:10 Partisipashon di Morto
21:15 Pagina Sosial
Maatschap. Consulent
Cura  o Vive (r)
Caribbean Passport
TeleNotisia (r)

Horoscoop

CELEBRITIES BORN ON THIS DAY: Milla Jovovich, 40; Bill Pullman, 62; Eugene Levy, 69; Ernie Hudson, 70.

Happy Birthday: Rely on facts, not hearsay. Figure out what you want and what you are up against before you make a move that will put you in an irreversible place or position. Think matters through and gather as much information as possible. Use your insight and intuition to drive you in the direction best suited to your personality and qualifications. Your numbers are 4, 11, 15, 26, 33, 35, 46.

ARIES (March 21-April 19): Don't share too much information about your health, finances or personal preferences. Being a good listener will give you the upper hand as well as a wealth of knowledge that will help you get ahead. Make subtle changes. 3 stars

TAURUS (April 20-May 20): Make travel arrangements or plans for the upcoming festive season. The extra research you do now will come in handy as the year comes to a close. Make upgrades professionally or physically. You'll receive positive feedback for the tweaks you make. 4 stars

GEMINI (May 21-June 20): Don't let being overgenerous be your downfall. It's OK to want to help someone, but paying for others' mistakes is not an option. Use your intelligence and offer solutions or hands-on help. End the year carrying as little debt as possible. 2 stars

CANCER (June 21-July 22): Do whatever it takes to obtain the information you need to make a decision. You are in a high cycle regarding personal and professional partnerships, and if you put more into your associations with others, you can make positive changes. 5 stars

LEO (July 23-Aug. 22): Slow down. Arguments will flare up with someone you live with if you jump to conclusions. Give others a chance to explain themselves and you will spare yourself grief and be more capable of making the right choices. 3 stars

VIRGO (Aug. 23-Sept. 22): Don't worry too much about what others are doing. Take care of your responsibilities and keep moving forward. Time is of the essence as the year comes to a close. Don't let an emotional incident throw you off guard. Romance is encouraged. 3 stars

LIBRA (Sept. 23-Oct. 22): Don't make waves when dealing with loved ones or domestic matters. Focus on what's going on with friends and relatives or groups in your community. Pitching in and helping a cause will bring about favorable changes and interesting friendships. 3 stars

SCORPIO (Oct. 23-Nov. 21): An unusual addition to your home is apparent. Explore your options and implement changes to the way you live. Don't make an impulsive change because someone else does. Follow your heart and do what's best for you. Love is highlighted. 5 stars

SAGITTARIUS (Nov. 22-Dec. 21): A positive change at home is heading your way. Avoid letting outside influences interfere in your life. Don't listen to rumors or indulge in exaggeration. Helping others will encourage you to be thoughtful and compassionate. Put muscle behind your words. 2 stars

CAPRICORN (Dec. 22-Jan. 19): Communication will be your vehicle to success if you keep your debates respectful. Someone from your past will help stabilize a situation. An emotional matter is best cleared up quickly. Compromise is your best bet. 4 stars

AQUARIUS (Jan. 20-Feb. 18): Question what you are doing with your life. You need to shake things up a bit. Open up a dialogue with the people your decisions will affect, and you will receive interesting suggestions that will help you move forward. 3 stars

PISCES (Feb. 19-March 20): You will be sensitive to other people's thoughts and feelings. Ask questions and find out where you stand. Passing a milestone will help you head into the new year with optimism. Celebrate the choices you make with someone you love. 3 stars

COLOFON

Uitgeverij Amigoe (Aruba) N.V.
Tel: (297) 582-4333 Fax: (297) 582-2368
Bilderdijkstraat 16
Postbus 323, Oranjestad, Aruba

Directie:
Sigrid Hammelburg
arubadirectie@amigoe.com

Redactie:
Alex Lacle (coordinator)
Linda Reijnders
Mirte de Rozario
Franciska Groen
Bobby Spier
Leanne van Spronsen
arubaredactie@amigoe.com

Administratie:
Zulaika Kelly (abonnementen)
Grecia Willems (advertenties)
adminaruba@amigoe.com

Opmaak:
Zulma Kock
avisaruba@amigoe.com

Verkoop:
Tiziana La Torre
tlatorre@amigoe.com

Jamey Baire
jbaire@amigoe.com

Distributie:
Zulma Kock, Zulaika Kelly
abonnemantaruba@amigoe.com

Kantooruren:
Maandag t/m Vrijdag 8.00am-4.30pm

Bankrekeningnummers:
Caribbean Mercantile Bank #20651903
Banco di Caribe #81027801
RBC #100031723

Klachten over bezorging ?
Mail naar
klachtenaruba@amigoe.com

Het weer

VRIJDAG 18 december 2015		VRIJDAGNACHT	
Gedeeltelijk bewolkt met windvlagen vanuit het oosten tussen 40 en 55 km/u.		Gedeeltelijk bewolkt met wind vanuit het oosten tussen 30 en 50 km/u.	
Zonsopgang 06:56	Zonsondergang 18:19	Maansopgang 12:44	Maansondergang 00:13
Max. Temp. 31°	Neerslag 10%	Min. Temp. 26°	Neerslag 10%
Wind 43 km/u Oost	Luchtvochtigheid 71%	Wind 39 km/u Oost	Luchtvochtigheid 81%
UV Index 9 v/d 10			

Dienstdoende huisartsen

Donderdag, 17 december 2015

Huisarts nachtdienst - Oranjestad

Huisartsenpost Hospitaal

527-4580

Dr. Sneek

Huisarts nachtdienst - San Nicolaas

Centro Medico San Nicolaas

524-8833

Dr. Ramautar

Dienstdoende apotheken

Apotheek nachtdienst San Nicolaas

Botica 4 Centro Medico

584-5794

Apotheek nachtdienst Oranjestad

Botica Kibrahacha

583-4908

Aankomsttijden Cruiseschepen

Zaterdag 19 Dec'15

Thomson Dream
08.00 – 17.00

sudoku 16 december

SOLUTION:								
8	7	3	2	1	9	4	5	6
6	5	9	3	4	8	7	2	1
1	4	2	5	7	6	8	3	9
4	1	6	7	8	5	2	9	3
2	3	5	4	9	1	6	8	7
9	8	7	6	3	2	5	1	4
5	9	1	8	6	4	3	7	2
7	6	8	9	2	3	1	4	5
3	2	4	1	5	7	9	6	8

Informatie

Centraal Politie	100
Brandweer	911
Politie O'stad	102
Politie San Nicolaas	104
Politie St.Cruz	105
Politie Noord	107
Tipline Politie	11141
Ziekenhuis	527-4000
Dierenarts	585-0400
Elmar centraal	523-7100
Elmar storing	523-7147
WEB Aruba	525-4600
SETAR	582-2116
Taxi (TAS)	587-5900
Taxi (ATT&T)	582-2010
Taxi (PTS)	588-0035
Taxi (Diamond)	587-2300
Kankerbestrijding	582-0412
Stichting SAMBA	582-0903

—Oranjestad—

Ambulance	582-1234
BGD Oranjestad	527-2782
Veterinaire Kliniek	582-1720
Animal Shelter	582-1623

— San Nicolaas —

Ambulance	584-5050
Centro Medico	523-8833
BGD San Nicolaas	527-2782
Serlimar	584-5080

— Botica —

4 Centro Medico	584-5794
Alo��	584-4606
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolaas	584-8186
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Seroe Preto	584-4833
Trupiaal	583-8560

— Mortuaries —

Ad Patres	584-2299
Aurora	588-6699
Olive Tree San Nicolaas	584-8888
Olive Tree Oranjestad	582-0000

— Stichtingen —

Fundacion Anti-Droga Aruba (FADA)	583-2999
Fundacion Respetami	582-4433
Zwanger? Fundacion CIZKA	583-0331
Fundacion Diabetico	593-0507
Arubano	593-4928
Twelve Step Meeting	
AA-NA- AL- ANON- OA	583-8989
Fundacion Amor Pa	568-4739
Prohimo	564-8849
NA Acceptance Group	565-7500
Fundacion Centro Ecologico Aruba	562-4161
Bureau Sostenemi Misbruik en mishandeling tegen minderjarigen	588-1010
Fundacion C.V.A. voorkomen en zorg voor stroke	567-7004

UNIVERSAL Sudoku Puzzle

Complete the grid so that every row, column and 3x3 box contains every digit from 1 to 9 inclusively.

				2		5	6	
1		8	4	6		2		
	2			1				
5		1	3					
				9	7	1		
					8	3		9
					8		3	
	3			9	7	5		8
4	8		2					

DIFFICULTY RATING: ★★★★★

Steun voor moties MFK

Begroting 2016 aangenomen

WILLEMSTAD — Het parlement heeft dinsdag de begroting 2016 met twaalf stemmen voor en negen stemmen tegen aangenomen. Alle leden van de coalitie stemden voor en alle oppositieleiden stemden tegen. Wel was er unaniem steun voor twee moties van de oppositie.

Het betrof twee moties van de MFK, die betrekking hadden op mogelijk gesjoemel met chassissnummers van auto's en verbetering van het bereik van telecombedrijf UTS in Bándabou. De eerste had betrekking op iets waarmee veel automobilisten te maken krijgen, verklaarde MFK-Statenlid Gilmar 'Pik' Pisas. Het chassissnummer, waaruit het bouwjaar kan worden afgeleid, bestaat normaal gesproken uit tien cijfers of letters. Internationaal is bepaald dat het cijfer 0 of de letter O niet in het chassissnummer wordt opgenomen, omdat dit mogelijk tot verwarring leidt. Maar bij veel auto's die op Curaçao rondrijden is wel sprake van een 0 of O in het chassissnummer. Hierdoor kan het bouwjaar van de au-

to's niet via websites worden opgezocht.

In de motie wordt er bij de regering op aangedrongen om een task force in te stellen van vertegenwoordigers van het Keuringslokaal, politie, douane, medewerkers van het ministerie van Economische Ontwikkeling (MEO) en experts. Deze task force moet alle facetten van de eerdergenoemde problematiek in kaart te brengen en met oplossingen komen voor wetten die mogelijk aangepast dienen te worden. De tweede motie ging over problematiek waar al jaren sprake van is, namelijk dat bewoners van Bándabou problemen hebben met het bereik van signalen van telecombedrijf UTS. Indiener Pisas wees erop dat er in het

verleden een toezegging van UTS op tafel lag dat de communicatie in Bándabou zou verbeteren. Maar anno 2015 moet hij constateren dat er niets is veranderd. Collega Hensley Koeiman (MAN) zei dat bewoners van het bewuste gebied nog steeds geen bereik hebben. Nieuw oppositie- en onafhankelijk Statenlid Marilyn Moses gaf aan dat er een duidelijk signaal moet worden afgegeven dat bewoners van Bándabou recht hebben op dezelfde service van UTS als andere bewoners van het eiland. In de motie wordt bij de minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning (VVRP), Suzy Camelia-Römer (PNP), op aangedrongen om er alles aan te doen opdat UTS al in januari begint met de werkzaamheden zodat de bewoners van Bándabou uiterlijk in juni volgend jaar over dezelfde dienstverlening beschikken als de rest van Curaçao. Beide moties werden als hamerstuk door de Staten aangenomen.

Onderwijsbegroting 2016

Deadline verscherping onderwijsnormen definitief niet gehaald

WILLEMSTAD — De aanscherping van de normen voor het havo en vwo wordt dit jaar niet meer gehaald. Dit was een van de uitkomsten van de behandeling van de onderwijsbegroting 2016 dinsdagavond, al erkende de minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport (OWCS), Irene Dick (PS), dit niet in zoveel woorden. Het is volgens haar wel volstrekt logisch dat het onderwijsniveau van Curaçao en Nederland aan elkaar gelijk moeten zijn.

Volgens minister Dick buigen ambtenaren van Wetgeving- en Juridische Zaken zich nu nog over de wetgeving voor aanscherping van de normen voor havo en vwo-onderwijs en wordt die binnenkort naar de Raad van Advies gestuurd. De minister meldde dat ze haar Nederlandse collega van Onderwijs, Jet Bussemaker, hierover heeft geïnformeerd en dat het ministerie van OCW in Nederland begrip heeft voor de situatie. De deadline van 1 januari 2016 wordt dus niet gehaald, maar zoals de *Amigoe* eerder deze maand berichtte, beloofde OWCS-woordvoerder Tico Vos dat het ministerie 'op tijd zal zijn', wat betekent

vóór de examens in mei volgend jaar.

Kwaliteit onderwijs

Naar aanleiding van vragen uit de Staten over de kwaliteit van het Curaçaose onderwijs, en met name op Bándabou, antwoordde de minister dat de kwaliteitsnormen vaststaan, maar dat de sterke scholen die bovengemiddeld presteren, de zwakkere scholen zouden moeten helpen om dezelfde resultaten te bereiken. De onderwijsminister erkende dat dit een lang en zwaar proces is. De minister deelde met de Staten het rapport over de onderlinge toetsresultaten van de Curaçaose scholen.

Hieruit blijkt dat de scholen op Bándabou ver beneden het landelijke gemiddelde liggen, met name op het gebied van Nederlandse taal en rekenen. Ze beloofde daarnaast om de onderzoeksresultaten van 'De Staat van het Onderwijs 2015' alsook het onderwijsrapport 'Opbrengsten' komende week openbaar te zullen maken. Minister Dick noemde verder dat het zowel in het verleden als op dit moment de praktijk is dat een grote groep scholieren in het speciaal onderwijs is geplaatst, hoewel zij daar niet thuis horen. De reden hiervoor is volgens haar dat sommige leerlingen als gevolg van hun individuele ontwikkeling niet functioneren in het reguliere onderwijs, maar vanwege de leerplicht wel op school moeten blijven. De minister noemde geen specifiek beleid van OWCS om dit probleem aan te pakken, maar stelde per school te willen gaan kijken hoe iedere casus het beste kan worden opgelost.

XCOR-ingenieurs:

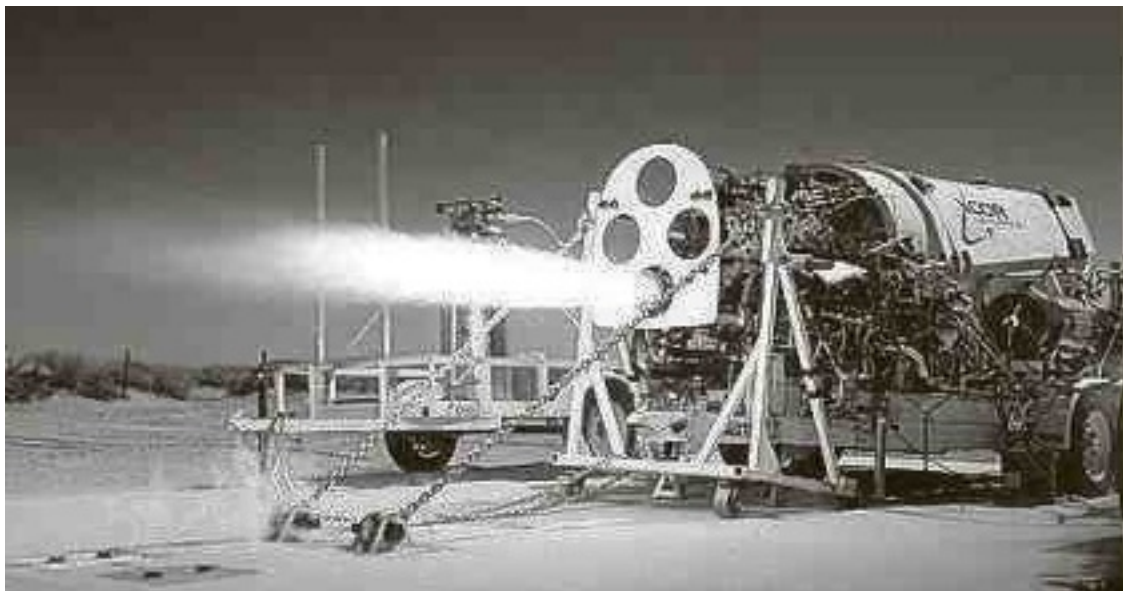
Mijlpaal behaald in ontwikkeling raketmotor

WILLEMSTAD — De ingenieurs van de Amerikaanse ruimtevaartontwikkelaar XCOR hebben eerder deze week wereldkundig gemaakt dat zij een 'ware mijlpaal in de ontwikkeling van de aandrijving, ofwel de raketmotor van het prototype Lynx-ruimtevaartuig hebben bereikt'. Dit bevestigt de director of engineering en acting-cto Michael Valant van XCOR.

“Onder testomstandigheden wist het team de cirkel van het thermodynamische systeem te sluiten. Dit systeem is van essentieel belang binnen de technologie van het Lynx sub-orbitale ruimtevaartuig. Deze technologie behelst een nieuwe methode voor aandrijving van essen-

tiële onderdelen. Dit door gebruik te maken van de hitte die vrijkomt van de raketmotor (die normaal gesproken verloren gaat, red.) waardoor de noodzaak voor het gebruik van een grote zware tank met gecompriëerd gas, overbodig wordt”, aldus Valant.

Zoals uitvoerig door de *Amigoe* belicht, wil de ontwikkelaar die in de Mojave-woestijn in Californië gevestigd is, ook commerciële ruimtevluchten met de Lynx vanaf Curaçao gaan uitvoeren. Zo heeft oud-bevelhebber van de luchtsrijdkrachten en één van de medeoprichters

Een test van de raketmotor door ruimtevaartuigontwikkelaar XCOR in de Mojave-woestijn.

Afsluiting vormingstraject vakbonden

Foto: Ken Wong

Deelnemers aan de vormingscursus van het lokale vakbondswezen met de facilitators van het project samen op de foto.

WILLEMSTAD — Het vormingstraject van de vakbondcentrales CGTC en SSK werd dinsdag afgesloten met een diploma-uitreiking in de Sede Sindikal Frits S. Brito. Aan de vormingstrajecten effectieve communicatie en staatsinrichting namen zo'n veertig vakbondsleden deel.

De vormingstrajecten maken deel uit van het project, dat door de regering werd gefinancierd. Met de beschikbaar gestelde middelen kunnen vakbonden die bij

de twee vakbondcentrales zijn aangesloten hun leden vormen. Dinsdag vond de diploma-uitreiking plaats, terwijl er ook een debat werd gehouden over de lokale ar-

beidsmarkt met deelname van onder anderen Arthur Nivelac, Herman Behr, Roland 'Nacho' Ignacio en Alcides Cova.

Volgens Kenneth Valpoort, een van de facilitators, is het de bedoeling dat het project in 2016 wordt uitgebreid. Het vormingstraject zal niet uitsluitend bedoeld zijn voor leden van vakbondsorgani-

saties, maar ook voor alle burgers van het eiland. De plannen die de vakbonden voor ogen hebben gaan ervan uit dat de burger meer bewust moet worden gemaakt van de rol van het vakbondswezen op het eiland en hoe elk individu zijn of haar productiviteit kan verhogen. Dit gaat men onder meer via tv-programma's doen, benadrukt Valpoort.

Ondernemer zijn voor een studiepunt

WILLEMSTAD — Leerlingen van verschillende scholen stonden zaterdag met een kraam in het Wilhelminapark. Dat deden ze voor het vak ondernemen dat door Fundashon Negoshi Pikiña wordt onderwezen. In totaal stonden er dertig mini-ondernemingen, wat neerkomt op 150 leerlingen van de scholen sbo OTC, sbo Nilda Pinto, St. Paulus vsbo, vsbo Regina Pacis en vsbo sgo Jacques Ferlandi.

De leerlingen kozen of maakten zelf een product of dienst en vervolgens beheerden ze hun mini-onderneming als een echte ondernemer. Van brainstormen naar missie en doelen, marktonderzoek doen en het productaanbod bepalen, startkapitaal verzamelen, je eigen businessplan uitschrijven, verkoopmomenten organiseren en meer. De mini-ondernemingen en de 'werknemers' werden beoordeeld op verschillende aspecten waaronder promotie, standinrichting, dienstverlening, prijs-kwaliteitsverhouding, herkenbaarheid van de kraam en het product.

Van de overige 300 patiënten worden er 230 in het ziekenhuis behandeld en 70 thuis. Uitgaande van het maximum kost een medische uitzending naar Colombia ongeveer 18.000 dollar per patiënt per uitzending, dus rond de 32.000 gulden.

Dialyse is een behandeling die wordt uitgevoerd als de nieren niet goed functioneren. Dit heeft tot gevolg dat afvalstoffen het lichaam onvoldoende verlaten. Een dialysebehandeling houdt in dat het teveel aan afvalstoffen en vocht op een kunstmatige manier uit het lichaam wordt verwijderd. Dit kan door middel van een kunstnier (hemodialyse) of via een steriele vloeistof die in de buikholte wordt gebracht met behulp van een

slangetje (peritoneaaldialyse oftewel buikspoeling).

Oorzaak

In reactie op vragen van Eugene Cleopa (Pais) over hoe het precies zit met het probleem met betrekking tot het uitvoeren van dialyses op Curaçao, zei minister Siegfried Victorina van Gezondheid (PS) dinsdag tijdens de begrotingsbehandeling dat dit verschillende oorzaken heeft. Ten eerste is er een capaciteitsprobleem. Ten tweede is er een tekort aan medisch personeel. Hierdoor worden er nu meer mensen uitgezonden naar Colombia.

Geld

Een patiënt wordt voor maximaal drie maanden uitgezonden naar het buitenland voor behandeling. De minister

laat weten dat een behandeling 250 dollar per keer kost en dat die drie keer per week moeten worden verricht. Dit houdt in dat er per week per patiënt 750 dollar wordt besteed aan dialyses in het buitenland. De patiënt krijgt daarnaast 20 dollar daggeld voor transport en eten en 80 dollar per dag voor de hotelkosten. Afhankelijk van de situatie wordt er tussen de 500 en 1300 dollar uitgegeven aan vliegticket(s). Dit komt ongeveer neer op 18.000 dollar per patiënt.

Victorina zegt dat het probleem echter verholpen zal worden. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) heeft namelijk geïnvesteerd in de aanschaf van drie nieuwe stoelen, waardoor er zestien mensen extra op Curaçao kunnen worden behandeld. De twaalf personen die in het buitenland zitten, kunnen dan worden teruggehaald. Daarnaast zal er dan ruimte zijn voor de behandeling van vier extra patiënten.

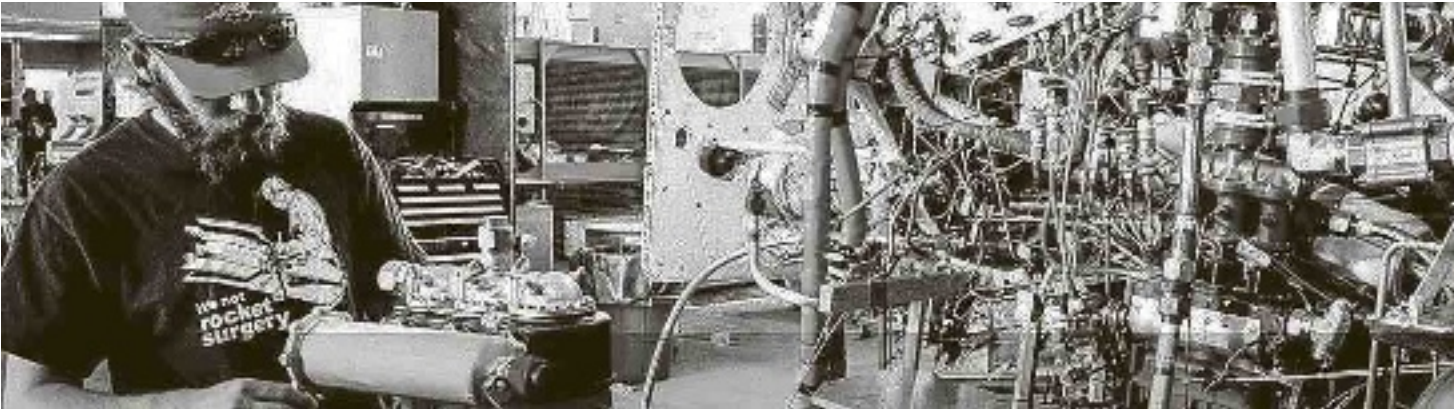

Foto: XCOR

De XCOR-ingenieurs spreken van het behalen van een mijlpaal.

van het project, Ben Droste, in het verleden herhaaldelijk benadrukt dat het concept van het Lynx-ruimtevaartuig zich radicaal onderscheidt van conventionele ruimtevaartuigen. Als fundamenteel verschil werd aangegeven dat de Lynx 'volledig zelfstandig kan opereren' aangezien het vaartuig in staat zal zijn om op eigen kracht op te stijgen en te landen. Het prototype onderscheidt zich daarbij van de bestaande raketten die mensen en satellieten de ruimte in brengen, die tot op heden slechts voor éénmalig gebruik gebouwd en gelanceerd worden. De motor van het ruimtevaartuig zal

bestaan uit vier identieke raketmotoren, die elk een diameter van ongeveer een grote colafles hebben. Valant: “Deze vorm van aandrijving vormt dan ook het essentiële gedeelte van de mogelijkheid tot hergebruik van het vaartuig. Hierdoor kan de Lynx meerdere malen per dag gevlogen worden zonder duur onderhoud van de onderdelen. Ook kan deze XCOR-motor een bijdrage leveren voor het gebruik van andere soortgelijke raket-aangedreven vaartuigen.” Volgens Valant is er nog werk voor de boeg om de efficiëntiecyclus van de raketmotor te perfectioneren. “De raketmotor heeft

al honderden succesvolle opstarttesten gehad en is klaar voor de vlucht. Ik ben dan ook trots op ons team dat zo hard heeft gewerkt om dit doel te bereiken.” Valant, die over twintig jaar ervaring beschikt in het ontwerpen van raketaandrijvingssystemen, is sinds 2006 bij XCOR betrokken. Hij werd onlangs tot director of engineering en acting-cto benoemd. XCOR heeft vorig jaar qua technologische vooruitgang ook de succesvolle ontwikkeling van de cockpit van het Lynx-prototype – uit één stuk vervaardigd en om deze reden uniek – aangehaald. De cockpit wist de druktest

succesvol te doorstaan en werd vervolgens bij XCOR door de fabrikant geleverd. Dit lieten initiatiefnemers Droste en de F-16 jachtvlieger en testpilot Harry van Hulten toen weten. Van Hulten, die recentelijk tot director flight operations is benoemd, heeft zich in augustus permanent in Mojave gevestigd. Zowel Droste als Van Hulten bevestigde vorig jaar dat de fabricage van de cockpit die uit composietmateriaal is vervaardigd, uiteindelijk een 'zware dobber' was. De opluchting was dan ook groot na het doorstaan van de druktest, aangezien de cockpit een enorme druk dient te weerstaan.

Veroordeelde Syriërs worden uitgezet

PHILIPSBURG — De drie Syriërs die werden aangehouden op de Princess Juliana International Airport SXM op 14 november, voor het bezit van valse Griekse paspoorten, werden gisteren veroordeeld tot voorwaardelijke gevangenisstraffen.

De mannen Issa Rasste (26), Shanto Bahi (34) en Salai-man Hasan (22) werden ter plaatse gearresteerd en in hechtenis genomen door de politie. De mannen werden allen veroordeeld tot drie maanden voorwaardelijk, met een proeftijd van drie jaar. Dientengevolge zullen zij nu worden overgedragen aan de Immigratiedienst voor hun uitzetting uit St. Maarten. Zij zullen vermoedelijk worden teruggestuurd naar Haïti, het land van waaruit zij naar St. Maarten vlogen. De Syriërs vlogen van Syrië naar Turkije en wilden naar Europa reizen om zich te herenigen met familieleden in Duitsland, Denemarken of Nederland. Zij hadden echter geen zogenoemd Schengen-visum om de EU-lidstaten te bezoeken. Daarom gebruikten zij hun Syrische

paspoorten om naar Brazilië te reizen. Daar vielen zij in handen van een mensensmokkelaar. Deze persoon werd samen met de drie gearresteerd, waarbij zij hun paspoorten kwijtraakten. Een andere mensensmokkelaar verschaftte hun Griekse paspoorten waarmee zij naar St. Maarten reisden, via de Dominicaanse Republiek en Haïti. Het was hun bedoeling om naar Europa door te vliegen.

Op vragen van het OM hoe zij aan het geld waren gekomen om de wereld over te reizen, stelden alle verdachten dat zij het van familie hadden geleend.

Hoewel het OM begrip toonde voor de moeilijke situatie waarin de mannen zich bevonden in het door oorlog getroffen Syrië en tijdens hun vlucht, stelde de officier van

justitie dat het strafbaar is om een vals paspoort te gebruiken of een reisdocument dat geen persoonlijke gegevens bevat. Hij adviseerde de rechter alle drie de verdachten te veroordelen tot 32 dagen cel.

De verdediging bestreed de aanklacht niet, maar stelde dat haar cliënten niet terug wilden naar Syrië of Haïti en hadden gehandeld uit nood en vroeg daarom om vrij-spraak.

De mannen vertelden de rechter dat zij geen andere keus hadden dan hun land te ontvluchten. Twee van hen zeiden Koerden te zijn en gevluht te zijn voor IS, uit angst om gedood te worden. De rechter stelde dat de Syriërs zich in een noodsituatie bevonden, maar dat dat niet direct verband hield met hun aanhouding op het vliegveld wegens het gebruik van valse paspoorten. Hij vond vrij-spraak te ver gaan. Daarom gaf hij de mannen een voorwaardelijke veroordeling en beval hun vrijlating.

Immigratiebeambte beschoten bij ruzie

PHILIPSBURG — De politie op St. Maarten kijkt uit naar de verdachte J.B., bekend als 'Poya', die verantwoordelijk wordt gehouden voor het schieten op Immigratiebeambte Jason Juliet. Deze werd daarbij gisteravond in zijn linker bovenbeen geraakt.

The Daily Herald vernam dat er een ruzie was tussen Juliet en de man die uiteindelijk op hem schoot. Zij hadden ruzie over een gezamenlijke vriend toen de vlam in de pan sloeg en J.B. begon te schieten op Juliet, die probeerde weg te rennen. Politiewoordvoerder en hoofdinspecteur Ricardo

Henson bevestigde het incident en vertelde dat het slachtoffer ter plaatse is behandeld door ambulancepersoneel en daarna vervoerd is naar het St. Maarten Medical Centre voor verdere behandeling. De verdachte is gevlucht. De reden voor de schietpartij is nog onduidelijk, stelde Henson.

Het gebied werd afgesloten, zodat de Forensische afdeling bewijsmateriaal kon verzamelen en rechercheurs met getuigen konden spreken en verder onderzoek konden verrichten. Jason Juliet is de zoon van de gepensioneerde politiewoordvoerder Geronimo Juliet.

Belastingregeling St. Maarten goedgekeurd

DEN HAAG — De Tweede Kamer is vanmorgen akkoord gegaan met de Belastingregeling Nederland-St. Maarten, die is bedoeld om dubbele heffingen te voor-

komen en belastingontduiking tegen te gaan. Eerder dit jaar gingen de Tweede en Eerste Kamer akkoord met een vergelijkbare regeling voor Curaçao.

De regeling vervangt de oude Belastingregeling voor het Koninkrijk. Een belangrijk verschil met de oude afspraken is dat de Nederlandse belastingdienst een percentage ontvangt van heffingen betaald door mensen die in Nederland pensioen hebben opgebouwd, maar vervolgens in St. Maarten van dat pensioen genieten. De Belastingregeling voor St. Maarten werd zonder stemming als hamerstuk aangenomen en wordt nu voorgelegd aan de Eerste Kamer.

PAR viert 22-jarig bestaan

WILLEMSTAD — De politieke partij PAR vierde afgelopen weekeinde het feit dat zij 22 jaar terug werd opgericht. Om bij dit feit stil te staan werden er zondag tal van activiteiten gehouden, zoals onder meer een kerkdienst en een ban topa bij de sede van de partij aan de Fokkerweg. Op de foto van links naar rechts partijleider Zita Jesus-Leito, Hilly Pourier, de weduwe van partijoprichter Miguel Pourier, en oud-premier en partijcoryfee Etienne Ys.

Zaterdag kerstkoopavond in Kralendijk

Foto: Shutterstock

KRALENDIJK — Het centrum van Kralendijk is zaterdagavond in kerst-sfeer. Dan organiseert de Tourism Corporation Bonaire (TCB) samen met Bonaire Arts & Crafts Association en de winkels in de Kaya Grandi een kerstkoopavond.

Tijdens deze avond wordt de Kaya Grandi afgesloten voor verkeer, de winkels in de Kaya Grandi zijn geopend en voor het kantoor van TCB is live muziek van Jom Gaiteros. Ook elders in de straat en op het Wilhelminaplein is er muziek. Tijdens deze avond worden verschillende traditionele kerstgerechten verkocht, en

ook de Kerstman zal aanwezig zijn, vergezeld van een koor. Bij Addo's Bookstore kunnen de kinderen luisteren naar de verhalen van Rik Felderhof. Restaurant El Mundo organiseert een loterij, waarbij mooie prijzen te winnen zijn. Loten kosten 2,- per stuk. Het ingezamelde geld wordt gedoneerd aan de Bonaire Voedselbank, die tijdens deze avond ook aanwezig is voor iedereen, die een donatie wil doen. De kerstkoopavond begint om 17.00 uur en duurt tot 21.00 uur. Meer informatie: Tourist Corporation Bonaire, telefoon 717-8322 of email marketing@tourismbonaire.com.

Afspraken over sportvliegen op Bonaire

KRALENDIJK — Bonaire International Airport (BIA), de Fundashon BonAeroClub en Stichting Falki Aviation Bonaire hebben afspraken gemaakt over het sportvliegen op Bonaire. De afspraken zijn onlangs vastgelegd in een convenant.

“Het convenant maakt het mogelijk om het sportvliegen op Bonaire te laten groeien”, zegt BIA ceo Michael Nicolaas. “Dat is van belang voor de economie van Bonaire.” Nicolaas spreekt van een uniek document in de historie van de luchthaven. “We tekenen jaarlijks veel contracten, maar deze combinatie van een intentieverklaring en een afspraak over de toekomstige kosten die we deze non-profit organisaties in rekening gaan brengen, is uitzonderlijk.” Franklin Antoin jr. van Falki Aviation en Wietze Koopman van BonAeroClub zijn blij met het convenant. Antoin: “Dankzij de bereidheid van BIA om op deze manier samen te werken hebben wij

kunnen besluiten om op Bonaire een volwaardige vliegschool te vestigen.” Antoin is al jaren een van de drijvende krachten achter Falki Aviation Curaçao, net als de BonAeroClub een non-profit organisatie die tot doel heeft om het sportvliegen op het eiland te bevorderen. “Alle

airline piloten zijn begonnen op eenmotorige vliegtuigen”, zegt Antoin. “De algemene luchtvaart is de kraamkamer van de commerciële luchtvaart. Wij bieden jongeren op Bonaire de kans om hun droom, een carrière als piloot, waar te maken.” Wietze Koopman: “De Bo-

nAeroClub bestaat nu tien jaar en in die jaren heb ik gezien hoe de kostenstijgingen op onze buureilanden de sportvliegerij daar bijna onbetaalbaar hebben gemaakt. Gelukkig zag BIA het belang van de sportvliegerij en de kansen die er voor Bonaire liggen.”

Cft: Bonaire zet stap voorwaarts in kwaliteit rapportages

KRALENDIJK — Tijdens het bezoek van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) aan Bonaire zijn de gemaakte stappen in de verbetering van de financiële rapportages nadrukkelijk gespreksonderwerp geweest. Met de derde uitvoeringsrapportage heeft het openbaar lichaam de gevraagde nadere toelichting bij de geïllustreerde cijfers geleverd. Wel zal in de toekomst meer aandacht naar de rechtmatigheid en beleidsmatige aspecten uit moeten gaan. Daarnaast is de begroting 2016 vastgesteld, welke behoorlijk is opgesteld. Voor zowel 2015 als 2016 blijft vanuit het Cft in het bijzonder aandacht voor de liquiditeitspositie van het openbaar lichaam.

Het Cft heeft op 14 december gesprekken gevoerd met het Bestuurscollege en de Eilandsraad van Bonaire. De derde uitvoeringsrapportage 2015, de begroting 2016 en de liquiditeitspositie waren hierbij de belangrijkste onderwerpen. Met name de liquiditeitspositie is een terugkerend aandachtspunt in de gesprekken die het Cft voert met het openbaar lichaam.

De derde uitvoeringsrapportage is tijdig aangeboden aan het Cft. Dit was mede mogelijk vanwege een upgrade van het financiële systeem. Daarnaast is ook de door het Cft gevraagde uitgebreide toelichting ten aanzien van de begrotingsuitvoering

geleverd. Deze toelichting biedt inzicht in hoe de uitvoering van de begroting 2015 verloopt en geeft duiding wanneer deze afwijkt. Dit betekent een forse stap in de goede richting omdat een adequate toelichting bijdraagt aan de kwaliteit van uitvoeringsrapportages als sturingsinstrument. Het Cft beveelt voor de toekomst een duidelijke koppeling aan tussen de beleidsvoornemens en de financiële rapportages. Bonaire heeft de begroting 2016 tijdig aangeboden aan het Cft. Het Cft heeft de begroting van een positief advies voorzien en heeft deze, na vaststelling door de Eilandsraad, doorgeleed naar de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrela-

ties. De begroting 2016 kent een baten- en lastentotaal van circa 46,5 miljoen dollar en is naar mening van het Cft behoorlijk opgesteld. In de begroting is op correcte wijze rekening gehouden met de bijzondere uitkeringen die door de vakdepartementen beschikbaar worden gesteld.

Het Cft heeft het Bestuurscollege en de Eilandsraad erop geattendeerd dat in 2016 verscherpt aandacht zal zijn voor de liquiditeitspositie van het openbaar lichaam alsmede voor de bijzondere uitkeringen, welke daar deel van uitmaken. Het Cft heeft met het Bestuurscollege afspraken gemaakt om op regelmatige basis een liquiditeitsprognose op te stellen voor het Cft. Het Cft beveelt daarbij aan dat deze liquiditeitsprognose duidelijk het inzicht moet bieden of veranderingen in de liquiditeitspositie het gevolg zijn van geïdentificeerde bijzondere uitkeringen of van vrij besteedbare middelen. Het Cft kijkt met belangstelling uit naar deze prognose en zal hierover met het openbaar lichaam nader in gesprek treden.

Culturele processie in binnenstad

WILLEMSTAD — Dertig studenten van Instituto Buena Vista (IBB) liepen maandag met objecten en in zelfgemaakte kostuums van het Wilhelminapark naar Otrobanda. Zij vormden een allegorie (een symbolische voorstelling van een abstract begrip) over Curaçao.

In deze optocht werden vijf thema's uitgewerkt en verbeeld die een rol spelen in het dagelijks leven op het eiland.

De thema's waren kleur, geld, politiek, olie, liefde en kunst. De processie was het resultaat van een intensief werkproces met gastkunstenaars Bart Stuart en Klaar van der Lippe. Zij maken werk in en over de publieke ruimte. Gastdocent Stuart borduurde het Isla-vaandel dat de honderdjarige geschiedenis van ruwe olie op Curaçao verbeeldt. Het toont de eigenaren en de betrokkenen. Net als de hoge schoorstenen met grote zwarte rookpluimen. Ook was er in de stijl van de Curaçaose kunstenaar Capricorne een reflectie op de politiek. Politiek op Curaçao is volgens de IBB studenten heftisch. Iedere paar jaar is er een nieuwe regering. Het gebeurt volgens hen zo vaak dat je de indruk krijgt van een theater. Capricorne gebruikt het theater als metafoor in zijn werk. Hij was ook directeur van de Curaçaose kunstacademie die in 2000 sloot. Reden was het stoppen van de financiering door de overheid, omdat onvoldoende

Foto: IBB

Politiek theater

studenten terugkwamen om iets voor het eiland te doen. Tijdens de processie liepen IBB-studenten met een nieuw soort tafel dat symbool staat voor 'single double standard'. Onder de tafel is een veel gehoorde uitdrukking. Het betekent dat dingen niet openlijk zijn. Niet alleen in politiek en zaken maar ook in relaties. Er zijn veel geheimen. Als een getuige van deze traditie is een nieuwe Curaçaose tafel gemaakt: deze heeft geen bovenkant. Alles is zo altijd 'onder de tafel'. Maar ook op de tafel. Vanavond vindt er bij IBB een slotpresentatie van de artists in residence plaats. Deze begint om 19.00 uur.

Vaandel van de Isla

Fundacion pa Hende Muhe den Dificultad
Bel: 583 5400 – Primavera 1-B
Ma –Vr 8 am – 5 pm

STOP
Huiselijk geweld!

Chatdienst Whatsapp kort op zwart in Brazilië

SAO PAULO — De populaire chatdienst WhatsApp is in Brazilië voor 48 uur uit de lucht. Een rechtbank in São Paulo heeft telecom- en internetproviders opgedragen dataverkeer via de berichtendienst vanaf vandaag te blokkeren. Miljoenen Brazilianen die van de dienst gebruikmaken, kunnen daardoor niet chatten via mobiel of draadloos internet.

Aanleiding is het wegblijven van vertegenwoordigers van de dienst bij de rechter. WhatsApp werd eind juli door de rechter gesommeerd uitleg te geven in een strafrechtelijk onderzoek, maar niemand kwam opdagen. Er werd een nieuw gerechtelijk bevel uitgevaardigd voor 7 augustus, maar vertegenwoordigers van de dienst lie-

ten ook toen niks weten. Waar de rechtszaak over gaat is onduidelijk. Volgens Braziliaanse media is het een zaak die is aangespannen door telecombedrijven. Ze willen dat WhatsApp en andere berichtendiensten worden aangepakt, omdat ze zonder vergunning communicatiediensten leveren. De bedrijven lopen daardoor

inkomsten van telefoongesprekken mis. WhatsApp is eigendom van Facebook. Oprichter en directeur Mark Zuckerberg sprak van 'een trieste dag voor Brazilië'. Volgens hem zijn 100 miljoen gebruikers in het land de dupe. Concurrent Telegram profiteert. Het bedrijf kreeg in een paar uur tijd 1,5 miljoen nieuwe Braziliaanse gebruikers. De systemen van die dienst kunnen de aanwas nauwelijks aan. Volgens de Braziliaans wet op internetgebruik is het toegestaan om het dataverkeer via de app te blokkeren.

Macedonië bereid tot naamsverandering

SKOPJE — Macedonië is bereid om na te denken over een naamsverandering van het land om daarmee een al 24 jaar durende diplomatieke rel met Griekenland te beëindigen. Dit zei de Macedonische premier Nikola Gruevski gisteren tegen de Britse krant *The Guardian*.

In 1991 verklaarde het land zich onafhankelijk van Joegoslavië en noemde zich de Republiek Macedonië. Dit tot woede van veel Grieken, die het gevoel hebben dat hun noorderburen de naam hebben gestolen van de gelijknamige Griekse provincie. Die ligt rechtstreeks ten

zuiden aan de Macedonisch-Griekse grens.

Nu zegt de Macedonische premier dat hij bereid is de dialoog over de kwestie met Griekenland te heropenen, op voorwaarde dat een eventuele naamswijziging onderwerp is van een volks-

raadpleging. "We zijn klaar om het te bespreken, om de dialoog te openen en een oplossing te vinden", aldus Gruevski in het interview.

Het geschil was voor Griekenland aanleiding om het buurland te blokkeren voor een mogelijke toetreding tot de NAVO en de Europese Unie. De Verenigde Naties verwijzen naar Macedonië als de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië. Maar er is nooit een naamsverandering afgesproken.

Kamer geschrokken van rellen Geldermalsen

DEN HAAG — De Tweede Kamer is geschrokken van de rellen die woensdag in Geldermalsen ontstonden naar aanleiding van de komst van een asielzoekerscentrum.

Tientallen mensen bestookten het gemeentehuis waar

op dat moment een raadsvergadering plaatshad en

vernielden de hekken rondom het gebouw. Alle partijen van links tot rechts in het parlement veroordeelden het geweld. Ze spraken af dat ze na de kerstvakantie deze kwestie

en de sfeer die in Nederland ontstaat rond de opvang van asielzoekers, zullen bespreken.

Aan het debat zal naast staatssecretaris Klaas

Dijkhoff (Asiel) ook minister Ronald Plasterk van Binnenlandse Zaken deelnemen. Plasterk gaat over het bestuur in gemeenten en provincies.

tijdens werkzaamheden aan een verlichtingsapparaat in

Handbalsters bij beste vier van de wereld

De Nederlandse handbalsters zijn door het dolle heen na de gewonnen kwartfinalewedstrijd tegen de Françaises.

KOLDING — Het Nederlands handbalvrouwenteam is in Denemarken bezig aan een historisch wereldkampioenschap. De ploeg van bondscoach Henk Groener schakelde gisteren topnatie en regerend wereldkampioen Frankrijk uit in de kwartfinales en staat voor het eerst in de halve finales.

"Het toernooi is in alle opzichten historisch. Nog nooit bereikten we de laatste vier en we zijn ook nog steeds ongeslagen", zei Groener na de overwinning van 28-25. Het bereiken van de laatste vier betekent ook dat deelname aan de Olympische Spelen in Rio een stap dichterbij is. Oranje is zeker van deelname aan een van de drie kwalificatietoernooien voor Rio, die in maart worden afgewerkt. Uit een poule van vier plaatsen de beste

twee zich voor het olympisch handbaltoernooi. De Nederlandse handbalsters deden nog nooit mee aan de Spelen. Keepster Tess Wester was tegen Frankrijk de absolute uitblinker in het Nederlands team. Met fenomenale redningen hield zij haar ploeg overeind. In het veld waren Nycke Groot, Yvette Broch en Estavana Polman de aanjagers. Polman scoorde in een cruciale fase in de tweede helft zes keer op rij en maakte in totaal tien doelpunten.

Groot noteerde vijf treffers en Broch vier. "We speelden weer net zo goed als in de vorige wedstrijden; met dezelfde inzet, strijdlust en passie. Die meiden hebben een soort pamflet gemaakt voor zichzelf, met teksten over 'fighting' en zo, nou dat werkt goed", aldus Groener. De Nederlandse handbalsters toonden geen respect voor Frankrijk, de ploeg die in 2003 de wereldtitel veroverde en ook in het bezit is van drie zilveren plakken. Het ging de eerste twintig minuten gelijk op (10-10), maar in de laatste vijf minuten van de eerste helft sloeg Oranje een gaatje. Dat was in een curieuze fase, waarin keepster Wester een tijdstraf aan de kant uitzat en Estavana Polman tijdelijk als doelvrouw én speelster

fungeerde. Bij rust leidde Oranje met 15-12. Na rust bleef de ruim geprezen dekking van Nederland het goed doen en bleven de doelpunten vallen, hoewel er hard voor moest worden gewerkt. Polman benutte de strafworpen die Broch op de cirkel uitlokte; Nederland liep uit naar vier doelpunten voorsprong. "Ik loop over van geluk", jubelde Wester na afloop. "De ploeg zit zo in een flow. Iedereen vult elkaar aan, het is top. De slotfase was zo spannend, ik plaste bijna in mijn broek." Polen is de tegenstander in de halve finales. Die ploeg schakelde Rusland uit in de kwartfinales. Het Nederlands team speelde in de groepsfase al tegen Polen en won toen met 31-20.

Litex uit Bulgaarse competitie gezet

SOFIA — Litex Lovetsj is uit de hoogste klasse van het Bulgaarse voetbal gezet. De voetbalbond van het Oost-Europese land (BFU) legde de club die straf op nadat spelers van Litex zaterdag in het duel met Levski Sofia uit onvrede over beslissingen van de scheidsrechter van het veld stapten.

Litex speelde nog maar met tien man toen arbiter Georgi Jordanov kort voor rust een tweede speler uit het veld stuurde en Levski een strafschop toekende. Daarop dirigeerde manager Stoitsjo Stoilov zijn spelers naar de

kleedkamer. Litex, met vier landstitels een van de succesvolste clubs van de afgelopen twintig jaar in Bulgarije, kreeg ook een boete van zo'n 10.000 euro. Meteen na de wedstrijd deed Litex al een oproep buiten-

landse scheidsrechters aan te stellen in wedstrijden tegen clubs uit de hoofdstad Sofia. Titelverdediger Ludogorets, waar de Nederlanders Jody Lukoki en Virgil Misidjan onder contract staan, dreigde de competitie te verlaten omdat concurrerende teams structureel worden bevoordeeld. "We kappen ermee als Levski steeds wordt geholpen", zei Ludogorets-eigenaar Kiril Domoestsjev.

Murray: Eerste kind gaat voor Australian Open

LONDEN — Tennisser Andy Murray hoopt begin februari voor het eerst vader te worden, maar mocht de geboorte zich eerder aandienen dan zal de Schotse nummer twee van de wereld de Australian Open onmiddellijk verlaten.

"Dan ben ik naar huis, zeker weten", zegt Murray in de Britse krant *Daily Mail*. Murray bereikte al vier keer de finale in Melbourne, maar won het Grand Slam-toernooi nog nooit. De Australi-

an Open is van 18 tot en met 31 januari. "Het is belangrijk. Ik wil er hoe dan ook bij zijn om zo veel mogelijk hulp te bieden", zei Murray, die onlangs met Groot-Brittannië ten

'Ancelotti opvolger Guardiola bij Bayern'

MADRID — Carlo Ancelotti is volgens Spaanse media de belangrijkste gegadigde om Pep Guardiola op te volgen als trainer van Bayern München. Zowel de Madrileense sportkrant *Marca* als radiozender *Cadena Cope* meldde vandaag dat beide partijen al overeenstemming hebben bereikt.

Ook Manchester United, waar de positie van Louis van Gaal onder druk staat, zou geïnteresseerd zijn in de diensten van de ervaren Ita-

liaan, die eind vorig seizoen door Real Madrid aan de kant werd gezet. Ancelotti heeft echter een voorkeur voor een dienstverband in

Beieren. Bayern en Guardiola moeten officieel nog bekendmaken na dit seizoen uit elkaar te gaan, al zijn Duitse en Spaanse media daar al stellig van overtuigd. Het contract van de Spanjaard loopt eind dit seizoen af. De volgende bestemming van de voormalige coach van FC Barcelona zou ook al bekend zijn: Manchester City.

Gouden masker Toetanchamon weer hersteld

Foto: AFP

Het gouden masker van de legendarische Egyptische koning Toetanchamon is gepresenteerd aan het publiek in het Egyptisch Museum in Caïro. Het masker is door een team van Duitse experts gerestaureerd. Dit nam ruim twee maanden in beslag.

CAÏRO — De restauratie van het beschadigde masief gouden masker van de Egyptische farao Toetanchamon is voltooid. Het beroemde 3300 jaar oude dodenmasker is nu opnieuw tentoongesteld. Dat liet het Egyptisch Museum in Caïro gisteren weten, meldde de Franstalige Belgische tv-zender RTBF.

In augustus 2014 werd het gouden masker beschadigd

het museum. De losgeraakte baard werd gelijmd met een sneldrogende epoxyhars. Maar dat was niet correct gedaan, waardoor lijmresten bij de baard te zien bleven. De ondeskundige reparatie kostte de chef restauratie van het Egyptisch Museum zijn baan. Hij is gedwongen overgeplaatst en mag zich voortaan alleen nog bezighouden met het opknappen van historische strijdwapens. De laatste restauratie duurde meer dan twee maanden en is uitgevoerd door een team van Duitse experts.

Het is niet de eerste keer dat de baard is afgebroken. Het

museum kreeg het masker in 1924 in twee delen. Pas in 1941 is de baard er weer aan gelijmd. Het dodenmasker is in 1922 ontdekt door de Britse archeoloog Howard Carter in de Vallei der Koningen in Luxor. De schat is het meest prestigieuze voorwerp in de collectie van het museum in Caïro.

Euro

Positief

AMSTERDAM — De aandelenbeurs in Amsterdam is vanochtend met een stevige plus geopend. Ook de Europese effectenmarkten begonnen flink hoger in navolging van de koerswinsten in Azië en New York. Wereldwijd werd positief gereageerd op het besluit van de Federal Reserve (Fed) om de rente voor het eerst sinds 2006 te verhogen. Op het Damrak stond Galapagos in de schijnwerpers na een grote samenwerkingsdeal. De AEX-index op Beursplein 5 noteerde in de vroege handel bijna 2 procent hoger op 442,29 punten. De MidKap klom 1,7 procent naar 691,05 punten. De beurzen in Londen, Parijs en Frankfurt kregen er tot 2,4 procent bij. Galapagos klom bijna 12 procent in de MidKap. Volgens KBC Securities heeft het biotechnologiebedrijf een ‘fantastische deal’ gesloten met Gilead Sciences over de wereldwijde samenwerking bij de ontwikkeling en verkoop van het reumamiddel filgotinib. Door de deal wordt Gilead voor 15 procent eigenaar van Galapagos. KBC sluit niet uit dat op termijn Galapagos helemaal wordt overgenomen door Gilead. De euro daalde na het Fed-besluit en was 1,934 gulden waard, tegen 1,948 gulden bij het Europese slot van gisteren. Een vat Amerikaanse olie kostte 0,6 procent minder op 35,52 dollar. De prijs van Brentolie zakte 0,7 procent tot 37,12 dollar per vat.

Tokio

Hoger

TOKIO — De aandelenbeurs in Tokio is vandaag hoger gesloten in navolging van de positieve stemming op Wall Street. Beleggers verwerkten het besluit van de Federal Reserve (Fed) om de Amerikaanse rente voor het eerst in bijna tien jaar te verhogen. Een sterker dan verwachte daling van de Japanse export in november had weinig impact op de handel. De Nikkei eindigde 1,6 procent in de plus op 19.353,56 punten. De Japanse bankaandelen Mitsubishi UFJ Financial Group en Mizuho Financial Group stegen 0,8 procent. Automaker Toyota klom 1,2 procent en elektronica­bedrijf Sony kreeg er 2,4 procent bij. De andere beursgraadmeters in het Verre Oosten lieten eveneens winsten zien. In Sydney sloot de All Ordinaries 1,5 procent hoger onder aanvoering van de Australische banken. De Kospi in Seoul won 0,4 procent en de Hang Seng-index in Hongkong steeg 0,7 procent. De Chinese Shanghai Composite stond tussentijds 1,6 procent in de plus.

Wall Street

Vlak

NEW YORK — De Amerikaanse aandelenbeurzen kwamen vandaag bij van het rentefeejtje dat gisteren volgde op de eerste renteverhoging van de Federal Reserve in bijna tien jaar. Vooral de toezegging van president Janet Yellen van de centrale bank dat volgende verhogingen voorlopig gering zullen zijn, viel in goede aarde. Kort na de openingsbel pluste de Dow-Jonesindex 0,1 procent op 17.771 punten. De S&P 500 noteerde nagenoeg onveranderd op 2072 punten en de Nasdaq won 0,2 procent tot 5083 punten. De aandelenmarkten profiteerden jarenlang van een rentetarief van vrijwel 0 procent, dat sinds eind 2008 van kracht was. De verhoging naar 0,25 tot 0,50 procent wordt echter niet gezien als een abrupt einde van de sterke beursopmars. Yellen zei ook dat de mate waarin de rente volgend jaar verder omhooggaat, afhangt van het herstel van de economie en de arbeidsmarkt. Daarbij wees ze erop dat het monetaire beleid ook na de eerste renteverhoging sinds 2006 zeer ondersteunend blijft. Net als gisteren stonden banken in de belangstelling. Bank of America, Citigroup, Goldman Sachs en JPMorgan Chase stonden tot 0,7 procent in de plus.

Fed zet historische rentestap

WASHINGTON — De Federal Reserve (Fed) heeft gisteren voor het eerst in bijna tien jaar de rente in de Verenigde Staten verhoogd. Daarmee zet de koepel van Amerikaanse centrale banken een nieuwe, vooral nog vooral symbolische, stap in de richting van een normaal monetair beleid.

Het belangrijkste rentetarief gaat met een kwart procentpunt omhoog en komt daarmee uit tussen de 0,25 en 0,5 procent. Sinds december 2008 stond de beleidsrente op 0 tot 0,25 procent. Die historisch lage stand was het resultaat van een reeks renteverlagingen tijdens de financiële crisis, die in 2007 in de VS begon.

Met de lage rente en een reeks andere onorthodoxe maatregelen probeerde de Fed het herstel van de Amerikaanse economie te stimuleren en vast te houden. Volgens de centrale bankiers is ‘s werelds grootste economie nu krachtig genoeg om een hogere rente aan te kunnen. De grote vraag is echter in welk tempo het tarief de

komende tijd verder wordt opgehoogd. De Fed herhaalde gisteren de voorspelling dat de rente de komende tijd slechts geleidelijk verder zal worden verhoogd. Het uiteindelijke pad hangt af van de mate waarin de economie en de werkgelegenheid groeien. De kansen op mee- en tegenvallers op dat vlak houden elkaar volgens de centrale bankiers momenteel min of meer in balans.

Fed-president Janet Yellen wees in een toelichting op het in haar ogen aanzienlijke

herstel van de Amerikaanse economie en arbeidsmarkt in de afgelopen tijd. Daardoor is de tijd rijp voor een hogere rente, stelde ze. Als langer wordt gewacht, ontstaat volgens Yellen het gevaar dat er op een later moment overhaast moet worden ingegrepen om oververhitting van de economie te voorkomen. De omvang van de rentestap moet echter niet worden overdreven, benadrukte Yellen. “De stap is klein, ons beleid blijft ondersteunend. We blijven daarnaast scherp letten op wat er in de economie gebeurt.”

Telewerken kan bij driekwart van de bedrijven

Foto: Shutterstock

Thuis werken is bij steeds meer bedrijven mogelijk. Bedrijven in bijvoorbeeld de ICT-sector kennen de meeste telewerkers.

DEN HAAG — Telewerken, waarbij medewerkers buiten de bedrijfsvestiging via internetsystemen kunnen werken, kan inmiddels bij 74 procent van de Nederlandse bedrijven met tien of meer medewerkers. In 2003 was dit nog geen kwart, meldte het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vandaag.

Vooral bedrijven die specialistische zakelijke diensten aanbieden, zoals rechtshulp en architecten- en ontwerp-bureaus, en bedrijven in de ICT-sector ondersteunen telewerken op grote schaal. In beide branches betreft het negen op de tien onderne-

mingen.

In sectoren waar veel personeel wegens de aard van het werk fysiek aanwezig moet zijn, wordt veel minder aan telewerken gedaan. In de horeca bijvoorbeeld komt het bij nog geen vier op de tien

bedrijven voor. Er zit ook verschil tussen kleine en grote bedrijven. De laatste groep, bedrijven met meer dan 250 werknemers, biedt vrijwel altijd telewerk-mogelijkheden aan.

Van alle werknemers in Nederland werkt 15 procent minimaal een halve dag per week op afstand. Meer mannen dan vrouwen zijn actief als telewerker (18 tegen 12 procent) en hoogopgeleiden doen acht keer zo vaak aan

telewerken dan laagopgeleiden.

In de provincie Utrecht wonen de meeste werknemers die telewerken (19 procent). Friesland en Zeeland scoren met 10 procent verhoudingsgewijs het laagst. Europees gezien zit Nederland met bijna driekwart van de bedrijven die telewerken ondersteunen, in de subtop. In 2012 zat Nederland nog onder het EU-gemiddelde van 60 procent.

AstraZeneca koopt Nederlands biotechbedrijf

LONDEN — Het Britse farmacieconcern AstraZeneca trekt 4 miljard dollar uit voor een meerderheidsbelang in het Nederlands-Amerikaanse biotechnologiebedrijf Acerta Pharma. Daarbij betaalt AstraZeneca direct 2,5 miljard dollar. De rest volgt uiterlijk eind 2018, of eerder als het leukemiemedicijn dat Acerta ontwikkelt wordt goedgekeurd in de Verenigde Staten.

AstraZeneca heeft de optie om de overige aandelen Acerta over te nemen voor 3 miljard dollar, als de aandeelhouders willen verkopen. Vorige week werd al gemeld dat AstraZeneca en Acerta in gesprek waren. Acerta heeft

vestigingen in het Brabantse Oss en op verscheidene plekken in de VS, en bestaat sinds 2012. De onderneming heeft nog geen medicijnen in productie. Wel werkt Acerta aan een veelbelovend middel tegen

leukemie. Onlangs maakte het bedrijf bekend dat het goede resultaten heeft geboekt in een klinisch onderzoek naar de effectiviteit van het medicijn bij patiënten met een bepaalde vorm van chronische leukemie.

Acerta is een van de bedrijven op het onderzoekspark Pivot Park in Oss en werd opgericht door voormalige medewerkers van MSD. Volgens AstraZeneca brengt de deal in potentie ‘een medicijn

van wereldklasse’ bij het bedrijf binnen. Minister Henk Kamp van Economische Zaken liet in een reactie weten dat de overname van Acerta verdere groei van het biotechbedrijf mogelijk maakt en zorgt voor extra investeringen in Nederland. “Het is fantastisch dat Nederlandse bedrijven in staat zijn om een belangrijke bijdrage te leveren aan de bestrijding van verschillende soorten kanker of hart- en vaatziekten”, aldus Kamp.

Bloemenexporteurs rekenen op recordjaar

AALSMEER — Nederlandse exporteurs van bloemen en planten sterven dit jaar af op een recordomzet. Brancheorganisatie VGB schat dat er voor ruim 5,5 miljard euro aan snijbloemen en pot- en tuinplanten wordt uitgevoerd. Dat is 3 procent meer dan vorig jaar.

De vooruitzichten voor een goede slotmaand zijn gunstig, zegt de branche. Met een exportplus van 6 procent lag de omzet in de maand november twee keer zo hoog

als het jaargemiddelde. Met nog een maand te gaan is dit jaar al voor 5,1 miljard euro aan bloemen en planten uitgevoerd.

Naar het Verenigd Koninkrijk wordt dit jaar bijvoorbeeld 15 procent meer geëxporteerd. De handel gaat niet overal even goed. Naar Duitsland, de grootste afnemer van bloemen en planten uit Holland, lopen de verkopen juist 4 procent achter.

De export naar Rusland zit 27 procent in de min, die naar Oostenrijk 14 procent.

‘AF-KLM overweegt referendum besparingen’

PARIJS — Topman Alexandre de Juniac van Air France-KLM overweegt zijn bezuinigingsplannen in een soort referendum rechtstreeks aan het personeel voor te leggen. Dat schrijft dagblad *Le Figaro* vandaag. Reden is dat enkele Franse vakbonden nog altijd weigeren in gesprek te gaan met de top van het luchtvaart-concern.

Air France-KLM ontvouwde in september vorig jaar een plan voor de jaren tot en met 2020. Extra kostenbesparingen moeten na jaren van slechte resultaten weer ruimte opleveren voor groei. Bij KLM is met het afsluiten van soberdere cao’s al een begin gemaakt, maar bij Air France hebben de vakbonden zich tegen de plannen gekeerd. Afgelopen najaar was voor

Air France de maat vol en werden drastischer maatregelen aangekondigd. Als het personeel niet bereid is alsnog meer te leveren voor hetzelfde geld, ziet het bedrijf zich gedwongen te snijden in zijn vloot en vluchtaanbod. In dat geval worden in de komende twee jaar 2900 banen geschrapt. De aankondiging van het alternatieve bezuinigingsplan verliep tumultueus. Boze werknemers bestormden het hoofdkantoor van Air France toen daar de ondernemingsraad werd ingelicht. Twee bestuurders van de luchtvaartmaatschappij werden daarbij mishandeld. Na dat incident leek dan toch een dialoog op gang te komen tussen Air France en de vakbonden. Maar vorige week liepen twee grote bonden die het cabinepersoneel vertegenwoordigen weer weg van de onderhandelingstafel.

Like onze facebook

pagina AMIGOE ARUBA en blijf zó op de hoogte van alle belangrijke nieuws.

NEW YORK			AMSTERDAM		
	17-Dec			17-Dec	
DOW JONES	17610.59	-0.78%	AEX	438.75	-1.13%
S&P 500 INDEX	2053.96	-0.92%	ARCELMITTAL	3.46	-1.48%
NASDAQ	5036.89	-0.68%	AEGON NV	5.10	2.90%
AMAZON.COM INC	674.60	-0.17%	AHOLD NV	19.89	1.02%
APPLE INC	110.15	-1.07%	AKZO NOBEL	62.82	1.62%
BAIDU INC SP ADR	197.35	-1.00%	ASML HOLDING NV	81.79	1.60%
BERKSHIRE HATH-B	134.99	-0.65%	DSM (KONIN)	46.19	1.33%
CITIGROUP INC	52.98	-1.17%	HAL TRUST	159.74	-0.16%
COCA-COLA CO	43.82	-0.05%	HEINEKEN NV	79.70	0.90%
WALT DISNEY CO	112.70	-0.96%	ING GROEP NV	12.47	1.67%
3D SYSTEMS CORP	9.92	-4.97%	KPN (KONIN) NV	3.48	1.02%
EBAY INC	28.51	-0.21%	KONINKLIJKE PHIL	24.19	0.29%
FACEBOOK INC-A	106.59	-0.19%	RANDSTAD HOLDING	57.09	1.76%
GENERAL ELECTRIC	30.64	-1.11%	RELX NV	15.44	0.72%
ALPHABET INC-A	771.31	-0.89%	ROYAL DUTCH SHA	20.08	-0.91%
HP INC	12.07	-1.55%	TOMTOM	11.44	-1.87%
HOME DEPOT INC	131.64	-0.95%	TOTAL SA	41.95	-0.31%
INTEL CORP	34.96	-0.98%	UNILEVER NV-CVA	40.19	-1.52%
JOHNSON&JOHNSON	104.28	-0.92%	W.P. STEWART HOL	334.30	1.23%
LINKEDIN CORP-A	230.78	-1.59%	SCOTIABANK FUNDS		16-Dec
MICROSOFT CORP	55.80	-0.58%	MONEY MARKET	13.0667	0.00%
PROCTER & GAMBLE	80.40	-0.73%	US DOLLAR BOND	2.6143	-0.09%
ROYAL DUTCH-ADR	43.55	-2.46%	GLOBAL GROWTH	2.3889	1.29%
STARBUCKS CORP	60.14	-0.38%	US GROWTH	12.7085	1.38%
TWITTER INC	23.63	-2.76%	CANADIAN GROWTH	2.3607	1.46%
WAL-MART STORES	59.53	-1.29%	FUNDS		16-Dec
WHOLE FOODS MKT	33.90	-0.73%	BGF CONT EUR FLEX	22.89	0.53%
EXCHANGE TRADED FND			BGF EMTK BOND	15.20	0.60%
ALERIAN MLP - AMLP	10.18	-4.14%	BGF FIX INC GBL OP	13.13	0.08%
ISH GBL HY BD - GHYG	45.01	0.00%	BGF GBL ALLOCATION	48.92	0.49%
ISH IBOXX HY BD - HYG	80.17	-0.69%	BGF USD CORE BOND	16.67	-0.06%
ISH SELECT DIV - DYY	75.88	-0.88%	BGF USD HI YIELD BND	26.58	1.10%
ISH MSCI EMKT - EEM	33.01	-0.54%	TEMPLETON GBL BND	22.98	0.66%
ISH MSCI PAC - EPP	37.97	-1.25%	TEMPLETON ASIAN SM	38.71	0.94%
ISH RUSSELL - IWV	121.50	-0.93%	CURRENCIES		17-Dec
ISH S&P 500 - SPY	117.21	-0.81%	YEN/USD	122.6300	0.64%
ISH EUROPE - IEV	40.42	-1.05%	EUR/USD	1.0848	-0.71%
POWERSH-QQQ	113.17	-0.71%	CAN/USD	1.3955	1.21%
POWERSHARES DB C	13.21	-1.05%	GBP/USD	1.4882	-0.86%
SPDR S&P INT DIV-DWX	33.25	-1.48%	COMMODITIES		17-Dec
SPDR S&P MID 400	255.27	-0.81%	OIL WTI	34.92	-1.69%
SPDR S&P 600 SMA	102.61	-0.11%	GOLD	1053.38	-1.77%
VANGUARD REIT - VNQ	80.11	-0.37%	SILVER	13.7414	-3.08%
WSDOMTR JAP H EQ-DXJ	54.35	-0.04%	WHEAT	483.5000	-2.18%
Source Bloomberg					

A Standard Of Excellence Since 1916

MCB
MADURO & CURIEL'S BANK N.V.
Private Banking & Investment Services

Lio Capriles Banking Center, Schottegatweg (Oost) z/n
P.O. Box 305, Curaçao, Tel. 466-1818, Fax. 466-1633
e-mail: pbis@mcb-bank.com, website: www.mcb-bank.com/pbis

Foto: Shutterstock

Mensen

Russen willen kat als burgemeester

Foto Shutterstock

De inwoners van de Russische stad Barnaël willen graag een kat als burgemeester, zo schrijft de Franse krant *Le Figaro*. De Schotse vouwoorkat, genaamd Barsik, kwam als winnaar uit de bus tijdens een online peiling op de Russische sociale mediasite VKontakte. Aan de peiling deden meer dan 5500 kiezers mee. Barsik behaalde 91 procent van de stemmen en versloeg daarmee ruim-schoots zijn zes menselijke concurrenten. De burgemeestersverkiezing wordt gehouden op 22 december. Officieel kan Barsik niet aan de verkiezingen meedoen, maar omdat volgens de peilers de uitslag

‘toch al vaststaat’, hebben ze de kat aan de online kandidatenlijst toegevoegd. De overwinning van Barsik is zagezegd geen kattenpis: Barnaël telt ruim 600.000 inwoners en is daarmee de grootste stad in de regio Altaj (zuid-Siberië). In augustus werd de zittende burgemeester Igor Savintsev van Barnaël gedwongen af te treden na beschuldigingen van machtsmisbruik. De inwoners hebben zo hun buik vol van de corruptieschandalen dat ze zich uit protest tot de Schotse vouwoorkat hebben gewend. De campagneslogan van Barsik luidt: ‘Alleen de muizen stemmen niet op Barsik’.

Hoe zou het bekende kerstnummer Stille Nacht klinken als het wordt uitgevoerd door een kudde geiten? Die vraag moet de liefdadigheidsorganisatie Action Aid zich hebben gesteld bij de release van hun kerstalbum, getiteld All I Want For Christmas Is A Goat. Op de verzameling kerstliedjes is een blattende, mekkerende en boerende kudde geiten te horen op de melodieën van Stille Nacht, Jingle Bells, Joy To The World en tal van andere kerstnummers. Dat schrijft *ABC News*. Het is misschien geen onverdeelde genoeg om ernaar te luisteren, maar Action Aid vraagt zo aandacht voor de bijzondere rol die geiten kunnen spelen in het dagelijks leven van gezinnen in arme gebieden in de wereld. “Een geit kan de eerste stap zijn

Foto Shutterstock

om uit de armoede te raken. Geiten kunnen overleven in onherbergzame gebieden waar landbouw niet mogelijk is. Ze zijn makkelijk te houden en geven, belangrijker nog, melk”, aldus Action Aid.

Schipbreukeling beschuldigd van kannibalisme

Foto Shutterstock

Het verhaal van een man die na een schipbreuk dertien maanden in een vissersbootje op de Stille Oceaan rondboorde, krijgt nog een staartje. De familie van de man met wie hij in het bootje zat, maar die het avontuur niet overleefde, wil nu een miljoen dollar van hem zien. Dat schrijft *The Telegraph*. De nabestaanden verdenken Jose Alvarenga uit El Salvador ervan dat hij zijn maat heeft opgegeten nadat deze in het bootje was gestorven. Het lichaam van zijn vriend

had hij uit het bootje in zee gegooid. Zelf claimt Alvarenga dat hij zich al die tijd in leven heeft gehouden door het eten van vissen en vogels en het drinken van urine en het bloed van schildpadden.

Na 438 dagen op de oceaan spoelde Alvarenga in januari 2014 aan bij de Marshall-eilanden. Zijn verhaal over hoe hij de tocht had overleefd wordt niet door iedereen geloofd. Opvallend was dat de visser er nog erg goed uitzag, hij was niet eens vermagerd.

Brabanders scoren internethit met Ted-filmpje

Twee jonge mannen uit het Brabantse dorpie Gemert hebben een enorme internethit te pakken met een zelfgemaakt filmpje over de filmbeer Ted. Het filmpje waarin de beer, bekend van de twee succesvolle komedies met Mark Wahlberg, de populaire videogame Call of Duty speelt werd binnen twaalf uur meer dan 2 miljoen keer bekeken op de Facebook-pagina Unilad. Nick Janssen (23) en Wout Kanters (23) maakten al eerder furore met hun zelfgemaakte Minion-video's. Voor het Ted-filmpje gingen ze een samenwerking aan met de populaire Amerikaanse YouTuber Azerrz. Begin deze week zetten ze de video op hun YouTube Channel WoodyWonder. Het Ted-filmpje werd al snel opgepakt door diverse grote sites. De twee kennen elkaar van de middelbare school en steken hun tijd in het maken van zelfgemaakte video's voor hun YouTube- en Instagram-kanaal. Zij spreken in hun video's hoofdzakelijk Engels, om een internationaal publiek te bereiken.

Torenhoge rekening door ‘geheime’ wc

Drie studenten in Ithaka in de staat New York kregen de schrik van hun leven toen ze de waterrekening kregen. De drie werden aangeslagen voor ruim 1200 euro, ongeveer tien keer zoveel als normaal. Op zoek naar de oorzaak van de hoge rekening stuitten de studenten op een ‘verborgen’ toilet in een hoek onder de trap. De wc, waarvan ze het bestaan niet wisten, had enorm veel water gelekt.

Een van de studenten zei tegen televisiestation *WBNG*: “We hebben nooit water horen lopen, ik weet niet of dat komt doordat er ook altijd ander geluid in huis is.” De bewoners hoorden bij navraag dat de huisbaas het lek al in november had ontdekt toen hij langskwam voor onderhoud en dat hij toen de wc al had afgesloten. Maar gezien de hoge rekening liep het water waarschijnlijk al een hele tijd. De studenten hebben op Gofundme.com een pagina aangemaakt om geld in te zamelen om de rekening te betalen. Het is niet bekend of de huiseigenaar ook een bijdrage zal leveren.

Foto Shutterstock

Reporter ziet bankoverval live op tv

Een Amerikaanse verslaggever werd dinsdag ongewild zelf deel van het nieuws waar hij over berichtte. Reporter Adam Sallet vertelde in een live uitzending over een bankoverval toen hij de overvaller ineens zag lopen. Sallet was voor *KIMT News 3* bij de Sterling State Bank in Rochester, in de staat

Minnesota. Hij gaf een update over een bankoverval die maandag had plaatsgevonden. Hij wist niet dat de verdachte zich op dat moment in de bank bevond, om de bank nog eens te beroven. Op tv was te zien hoe een werknemer van de bank aan kwam rennen en riep dat de overvaller aan het

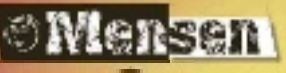
wegvluchten was. Sallet beëindigde het verslag om het alarmnummer 911 te bellen. De 36-jarige verdachte werd nog dezelfde dag aangehouden. Volgens de politie werd de misdaad mede door informatie van de verslaggever opgelost, iets dat volgens de agenten ‘heel ongebruikelijk’ is.

‘Minder online, meer echt contact’

Foto Shutterstock

sociale leven te lijden heeft onder bijvoorbeeld smartphones en tablets. Veel mensen geven aan meer persoonlijk contact te willen met vrienden, familie, de partner en het eigen gezin. Bij vrouwen is de behoefte aan ‘echt contact’ groter dan bij mannen. Meer dan een derde zegt zich te storen aan mensen die steeds op hun smartphone of tablet zitten te kijken. Die ergernis blijkt het grootst te zijn in Friesland, Groningen en Drenthe.

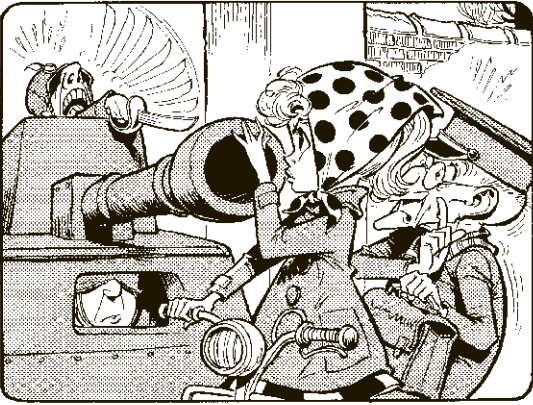
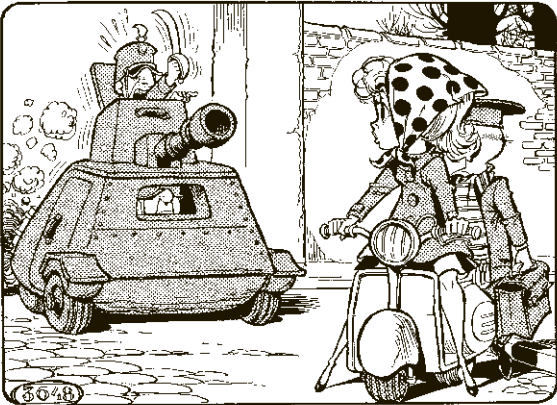
Ook iets leuks voor de Mensen-pagina ?

Een jubileum, diploma of benoeming te melden ?
Wij plaatsen het graag op de Mensen-pagina

Stuur uw informatie (kort en bondig, liefst met foto) naar :
arubaredactie@amigoe.com o.v.v. "Mensen"

Koning Hollewijn en de Drummel

Door Marten Toonder

Generaal Hoetentoeter nam plaats in de geschutstoren van een pantserwagen en commandeerde het voertuig de kazerne uit, op zoek naar verdachte burgers. Nu, dat duurde niet lang, want niet ver van daar klommen Wiebel Wip en Trilbinder juist op hun scooterje en dit maakte een uiterst onbetrouwbare indruk op de legeraanvoerder. ‘Halt houden!’ riep hij, zijn schiettuig richtend. ‘Daar heb je ze! Ze hebben hun uitzending van mijn top geheime bespreking beëindigd en ontruimen nu hun luisterpost! Maar we zullen ze laten zien waartoe een paraat leger in staat is!’ Het manschap stopte bij het scooterende

groepje en de generaal richtte zich in zijn volle lengte op. ‘Voor koning en vaderland!’ sprak hij. ‘Julie zijn krijgsgevangenen! Op het af luisteren van dienstgeheimen staat de kogel!’ ‘Poeh!’ zei Wiebel. ‘Je maakt me toch niet bang! En die noodkazerne van jou is helemaal niet interessant!’ ‘Het komt misschien door de drummel!’ prevelde de beambte zorgelijk. ‘Ik heb het transmittertje wellicht verkeerd aangesloten!’ ‘Maak je maar geen zorgen, hoor!’ fluisterde het meisje hem toe, terwijl ze rustig een sigaretje ging opsteken. ‘Ik zal die korporaar wel leren om niet zo hard te roepen! Met zijn rare kanon, wat denkt hij wel?’

Buckles

By David Gilbert

Beetle baily

By Mort Walker

Tina's groove

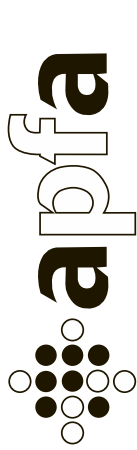
By Rina Piccolo

Baby blues

Door Jerry Scott & Rick Kirkman

Senoe Blanco 4, Oranjestad Aruba | (297) 525.27.32 | www.apfaruba.org

gestaag herstel te realiseren en de kansen op nieuwe dekkingstekorten te minimaliseren.

Sheila van Veen liet de deelnemers nog eens duidelijk weten hoe belangrijk de beleggingsresultaten voor hun pensioen zijn. “Voor een deelnemer die over 40 jaar zijn pensioen opbouwt bij APFA, wordt ongeveer een derde van het pensioen gefinancierd uit ingelegde premies en twee derde uit de rendementen op de beleggingen. Om het pensioen van de deelnemers veilig te kunnen stellen is het van belang dat de door de werkgevers en deelnemers betaalde premies op een verantwoorde en solide wijze worden belegd. Ook is het belangrijk dat de beleggingsresultaten op lange termijn, binnen aanvaardbare risico’s, zo hoog mogelijk zijn.”

Toekomst blijft uitdagend

APFA wil met haar beleggingen graag de economie van Aruba steunen, maar ziet dat mogelijkheden daarvoor die passen binnen het beleid van het fonds beperkt zijn. De liquiditeit op de markt blijft toenemen zodat het niet eenvoudig is om de vereiste rendementen te behalen. Van Veen hield de aanwezigen voor dat de toekomst voor het pensioenfonds zal uitdagend blijven met doorgaande vergrijzing, instabiele financiële markten, veranderingen in wet- en regelgeving en een steeds strenger toezicht.

“Dit vereist een sterke uitvoeringsorganisatie, goed doordacht beleid, het kunnen identificeren en beheersen van risico’s, zorgvuldige en evenwichtige belangenbehartiging en heldere communicatie. Het lijkt soms wel een ‘balancing act’: Hiertvoor is zorgvuldige voorbereiding, goede timing, coördinatie en samenwerking met alle spelers nodig. Elke dag werken wij er hard aan om uw pensioen nu en in de toekomst te kunnen uitbetalen. Dat doen we met veel inzet en toewijding.”

Publicatie Jaarverslag 2014

Voor verdere informatie verwijst APFA naar het jaarverslag 2014 op haar website: www.apfaruba.org.

Toename beleggingsportefeuille

De totale beleggingsportefeuille van APFA bedroeg eind 2014 Afl. 2,4 miljard (2013: Afl. 2,1 miljard). De omvang van de binnenlandse portefeuille is Afl. 1,6 miljard en van de internationale portefeuille Afl. 0,8 miljard. Volgens de richtlijnen van de Centrale Bank van Aruba dient APFA minstens 60% van haar verplichtingen te beleggen in de lokale markt. De toename van de beleggingsportefeuille was het sterkst bij de categorie onderhandse leningen in het binnenland. Dit kwam vooral door lening aan de overheid in verband met de eenmalige bijstorting.

Ontwikkeling dekkingsgraad in 2014

De bruto-dekkingsgraad van NPR 2014 was in 2014 gestegen van 100% aan het begin van het jaar tot 102,9% per eind december. Dit is te danken aan de positieve beleggingsresultaten afgelopen jaar. Naast de nieuwe regeling NPR 2014 beheert APFA voor nog ongeveer 340 deelnemers het NPR 2005. Ook het NPR 2005 heeft geprofiteerd van de positieve beleggingsresultaten. De bruto-dekkingsgraad van NPR 2005 was in 2014 gestegen van 112% aan het begin van het jaar tot 117,9% per eind december.

Financiële ontwikkelingen in 2015

Sherwin Vingal vertelde dat de positieve trend in de beleggingsresultaten zich aanvankelijk in het eerste kwartaal van 2015 voortzette. “Daarna kregen we echter te maken met negatieve ontwikkelingen op de internationale financiële markten. Die leidden ertoe dat we aan het eind van het derde kwartaal van 2015 een klein negatief rendement hadden op de buitenlandse beleggingsportefeuille. Daarmee deed APFA het nog wel iets beter dan het gemiddelde van de markt. Omdat het rendement op de binnenlandse beleggingen zich goed bleef ontwikkelen, kwam de totale beleggingsportefeuille van APFA per saldo uit op een positief resultaat. In oktober zagen we een opleving van de markt. Daardoor kwam het rendement op de internationale beleggingen weer uit op een plus van 2,2% en het rendement van de totale portefeuille op 3,8%.”

De bruto-dekkingsgraad van NPR 2014 kwam per eind oktober uit op 103,2% (netto: 95,6%). Dit is net 0,3% onder de prognose van het herstelplan. Het NPR 2005 heeft met een bruto-dekkingsgraad van 118,4% per eind oktober 2015 (eind december 2014 117,9%) een sterke financiële basis.

Beleggingen belangrijk voor pensioen

Jeroen Molenaar, senior investment consultant van Towers Watson en interim manager beleggingen bij APFA, gaf tijdens de ADV uitleg over hoe APFA het pensioengeld belegt. In 2014 voerde APFA een beleggingsbeleid dat was gericht op herstel van de financiële positie van het NPR 2011 volgens het toen geldende herstelplan. Inmiddels is de financiële positie van het fonds aanzienlijk gewijzigd. Op basis van deze nieuwe situatie heeft APFA het beleggingsbeleid in de eerste helft van 2015 herzien. Voor de komende periode streeft APFA ernaar om een

APFA algemeen directeur Sheila van Veen tijdens Algemene Deelnemersvergadering: “Nieuwe regeling biedt deelnemers duurzaam en betaalbaar pensioen.”

“Het besturen van een pensioenfonds lijkt af en toe wel een ‘balancing act’. Wij moeten rekening houden met ontwikkelingen die buiten onze invloedssfeer liggen maar die wel een belangrijke impact hebben op het behalen van ons hoofddoel: het uitbetalen van pensioenen nu en in de toekomst. Zo worden onze deelnemers steeds ouder en zijn de ontwikkelingen op de financiële markten vaak grillig en onvoorspelbaar.”

Dit zei algemeen directeur Sheila van Veen tijdens de Algemene Deelnemersvergadering (ADV) van pensioenfonds APFA op 25 november 2015. APFA is niet het enige pensioenfonds dat kampt met uitdagingen als vergrijzing, de lage rente en volatiele beleggingsmarkten. Alle pensioenfondsen wereldwijd hebben daarmee te maken. Daarom begon de ADV met een korte presentatie van de Caribbean Pension Fund Association (CaPAs), die dit jaar is opgericht om de belangen te behartigen van de pensioensector in de Dutch Caribbean. APFA is lid van deze vereniging die de samenwerking tussen pensioenfondsen in de regio wil bevorderen. Het is de bedoeling dat fondsen samen bepaalde thema’s aanpakken, onderzoeken uitvoeren en opleidingen ontwikkelen om de pensioensector te versterken en meer te profileren.

Een nieuwe meer duurzame pensioenregeling

Van Veen behandelde in haar presentatie de belangrijkste ontwikkelingen voor APFA in 2014, zoals die beschreven staan in het jaarverslag. Het hoofdthema was natuurlijk de invoering van de nieuwe pensioenregeling, Nieuw Pensioenreglement 2014 (NPR 2014), die het NPR 2011 heeft vervangen. “Er is samen met alle belanghebbende partijen hard gewerkt aan het doorvoeren van wijzigingen die nodig waren om te komen tot een meer duurzame en betaalbare pensioenregeling.” Medio 2014 bereikten de sociale partners een bilateraal akkoord waarin is afgesproken dat de pensioenleeftijd in 10 jaar wordt opgetrokken naar 65 jaar. Daarmee volgt de pensioenregeling de verhoging van de AOV-leeftijd. Verder zijn met terugwerkende kracht per 1 januari alle pensioenrechten ongewijzigd omgezet naar de nieuwe pensioendatum. Het pensioen van de deelnemers blijft dus ongewijzigd, maar gaat later in.

Veranderingen voor betaalbaarheid

Daarnaast zijn nog enkele veranderingen doorgevoerd om te zorgen dat de regeling op langere termijn betaalbaar blijft. Zo is de pensioenopbouw verlaagd van 2,15% naar 1,75% en het maximaal aantal opbouwjaren verhoogd van 34 naar 40. Verder is de franchise (het deel van het salaris waarover men geen pensioen opbouwt) verhoogd van Afl. 14.059 naar Afl. 17.616. Ten slotte wordt de overgangsregeling die gold onder het oude NPR 2011 vervangen door nieuwe overgangsregeling. Deze overgangsregeling biedt de deelnemers de mogelijkheid om vanaf de leeftijd van 60 jaar onder bepaalde voorwaarden ongekort met vervroegd pensioen te gaan. Inmiddels is de nieuwe overgangsregeling goedgekeurd door de overheid en zal deze voor het einde van het jaar worden ingevoerd.

Afspraken over financiering

In het bilateraal akkoord hebben de vakbonden en het Land Aruba afspraken gemaakt over de financiering van de nieuwe pensioenregeling en over het afdekken van het financiële tekort van het oude NPR 2011. Per 31 december 2013 bedroeg de bruto-dekkingsgraad (verhouding tussen bezittingen en verplichtingen) van het oude NPR 2011 81%. Er is besloten de bruto-dekkingsgraad (verhouding tussen bezittingen en verplichtingen) van NPR 2014 per 1 januari 2014 op 100% te brengen. Dit is gerealiseerd door twee maatregelen. Allereerst wordt een besparing van Afl. 300 miljoen bereikt door de al opgebouwde pensioenen later te laten ingaan. Daarnaast hebben het Land Aruba en de aangesloten werkgevers een eenmalige bijstorting van Afl. 184 miljoen gedaan. Hiervoor hebben APFA en de overheid in december 2014 een leningsovereenkomst afgesloten voor een bedrag van Afl. 170 miljoen. In de gemaakte afspraken is tevens opgenomen dat de overheid, in tegenstelling tot het verleden, niet meer de verplichting heeft om bij te storten als er een tekort optreedt.

Herstelplan ingediend

Van Veen gaf aan dat APFA door de genomen maatregelen voldoende middelen heeft om de pensioenen nu en in de toekomst te kunnen betalen. “Maar” zo voegde ze eraan toe: “we hebben hiermee nog niet de buffer die de Centrale Bank van Aruba eist om in de toekomst eventuele financiële tegenvallers te kunnen opvangen. Daarom heeft APFA een herstelplan opgesteld om te zorgen dat de netto-dekkingsgraad (inclusief de vereiste buffer van ca. 7%) op 100% wordt gebracht.”

Sherwin Vingal, directeur Financiën en Pensioenen van APFA, gaf later nadere uitleg over dit herstelplan. Het doel van het plan is binnen 15 jaar het vermogen op het vereiste niveau te hebben gebracht. APFA denkt dit echter veel eerder al te kunnen realiseren. Hij tekende daarbij wel aan dat de rendementontwikkelingen in de komende jaren sterk bepalend zullen zijn voor de haalbaarheid van het herstelplan.

Jaarverslag 2014

Vingal gaf in zijn presentatie een toelichting op de jaarcijfers over 2014. Hij vertelde dat APFA het boekjaar 2014 had afgesloten met een operationeel resultaat van circa Afl. 534 miljoen. Dat was te danken aan de vrijval uit de voorziening t.g.v. de leeftijdsverhoging, de eenmalige bijstorting door de overheid en de aangesloten werkgevers en de behaalde rendementen op de beleggingen. De premie-inkomsten daalden sterk ten opzichte van 2013 omdat er geen herstelpremiës meer

